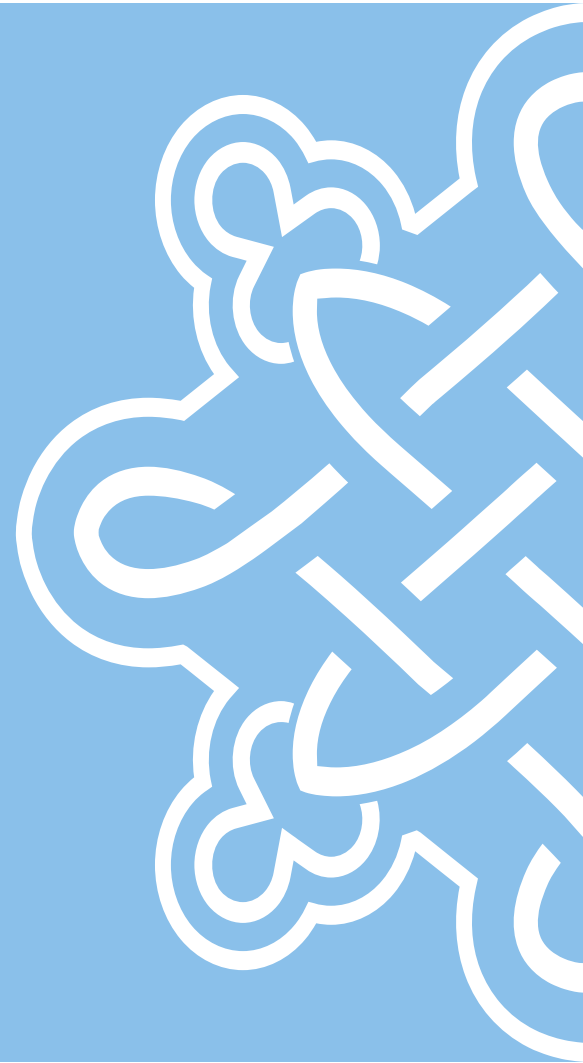

IDŐKÖZI JELENTÉS

2023
ÁPRILIS

Beszámoló az MNB 2023 első negyedévi tevékenységéről

2023
ÁPRILIS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2023. március 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 2939-7987 (on-line)

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	11
3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége	16
4. Szanálás	24
5. Nemzetközi tartalékok	26
6. Készpénz-logisztikai tevékenység	27
7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	32
8. Az MNB statisztikai tevékenysége	34

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács 2023. első negyedévében is szoros figyelemmel követte a gazdasági és pénzügyi folyamatokat. Az elmúlt időszakban lassult a világgazdasági növekedés, számos országban már a GDP negyedéves alapú csökkenése volt megfigyelhető. A bejövő adatok meghaladták a várakozásokat, ugyanakkor az elhúzódó orosz-ukrán háború, a megnövekedett piaci bizonytalanság és az európai energiaválság továbbra is kockázatot jelent a növekedési kilátások szempontjából. Ezzel szemben az enyhe téli időjárás, valamint a gáztárolók kedvező töltöttségi szintje enyhíti az európai energiaválság negatív hatásait, ami a kilátások javulását vetíti előre. A háború elhúzódása, a piaci bizonytalanság és a magas infláció ellenére a fogyasztói bizalom és a növekedési kilátások kismértékben javultak az elmúlt hónapokban. Egyre több országban figyelhető meg az infláció lassú, de egyértelmű csökkenése. A világgazdaság lassulása, a kereslet gyengülése, a globális energia- és nyersanyagárak korrekciója, illetve a nemzetközi szállítási költségek mérséklődése a globális áremelkedés további mérséklődésének irányába mutat.

Az elmúlt negyedévben összességében romlott a befektetői hangulat. A recessziós félelmek mérséklődése, valamint a nyersanyagárak csökkenése a globális pénzügyi feszültségek enyhülését okozta az időszak elején, azonban az időszak végén az Egyesült Államok és Svájc bankrendszerét övező kockázatok erőteljesen hatottak a befektetői hangulatra, ami a feltörekvő piaci eszközök kockázati megítélését is kedvezőtlenül érintette.

A globálisan meghatározó jegybankok tovább szigorították a monetáris kondíciókat. A Federal Reserve (Fed) februári és márciusi kamatdöntő ülésén 25-25 bázisponttal, összességében 4,75–5,00 százalékra emelte az irányadó ráta célsávját, és előretekintve is a kamatkondíciók némi további szigorítását helyezte kilátásba. A Fed emellett a bankcsődök nyomán kialakult pénzügyi turbulenciára reagálva új finanszírozási programot indított, valamint több jegybankkal összehangoltan, dollárswap-megállapodásokon keresztül növelte a likviditást. Az Európai Központi Bank (EKB) szintén folytatta kamatemelési ciklusát, februári és márciusi kamatdöntő ülésén 50-50 bázisponttal emelte az irányadó rátákat. Az EKB közleményében hangsúlyozta, hogy az eurozóna bankrendszere ellenálló, erős tőke- és likviditási pozícióval rendelkezik. Az APP eszközállomány márciusban kezdődő, átlagosan havi 15 milliárd euróval történő csökkentéséről tavaly decemberben, a mérlegcsökkentés további részleteiről idén februárban döntött a jegybank. A lengyel és cseh jegybank az elmúlt negyedév során változatlan szinten, 6,75 illetve 7,0 százalékon tartotta irányadó rátáját. A cseh jegybank továbbra is kész megakadályozni a cseh korona árfolyamának túlzott ingadozását. A román jegybank januári kamatdöntő ülésén 25 bázisponttal 7 százalékra emelte az irányadó rátát, majd februári kamatdöntő ülésén változatlanul hagyta az alapkamatot. A jegybanki nyilatkozat alapján a román jegybank folytatja a kiváló megközelítést, amíg az infláció a 7 százalékos alapkamat szintje alá nem csökken.

2023 januárjában tetőzött a hazai infláció 25,7 százalékon, míg a maginfláció 25,4 százalékra emelkedett januárban. Februárban már kismértékű lassulás volt megfigyelhető, a fogyasztóiár-index 25,4, a maginfláció 25,2 százalékra mérséklődött. Előretekintve az éves árdinamika folytatódó csökkenését külső és belső tényezők egyaránt támogatják. Az energia- és a nyersanyagárak, valamint a szállítási költségek jelentősen mérséklődtek, az értékláncokban lévő feszültségek oldódtak, emellett a globális konjunktúra lassulása tovább fékezi a külső inflációt, azonban a geopolitikai feszültségek továbbra is nyomást gyakorolnak a fogyasztói árakra. Az élelmiszerek inflációja továbbra is magas, de január után februárban is csökkent. Az élelmiszer-infláció folytatódó mérséklődését a tavaly május óta folyamatosan csökkenő globális élelmiszer-alapanyagárak támogatják. Az infláció lassulásához belső tényezők is jelentősen hozzájárulnak. 2023 folyamán a szigorú monetáris kondíciók egyre szélesebb körben fejtik ki deflációs hatásukat, az infláció érdemi lassulását okozva. Az árak emelkedéséhez a vállalatok árazási gyakorlata is széles körben hozzájárult, ami a vállalati profitok jelentős emelkedésében is tetten érhető. E hatás mérséklődését elősorban a piaci verseny erősödése tudja kiváltani. A belső kereslet csökkenése szűkíti a vállalatok árazási mozgásterét, miközben a Gazdasági Versenyhivatal aktív fellépése is az egyre fegyelmezettebb árazási magatartás irányába hat. Ugyanakkor az idei év elején a szokásosnál magasabb átárazás volt megfigyelhető a feldolgozott élelmiszerek nélküli maginflációs kosár, ezen belül különösen a piaci szolgáltatások esetében. A szigorú monetáris kondíciók elősegítik a másodkörös inflációs hatások mérséklését és az inflációs várakozások csökkenését. A deflációs folyamat felgyorsulását támogatják a tavalyi évi magas bázisok. A hazai infláció 2023 első

felében lassan, majd az év közepétől jelentősebben csökken. A fogyasztóiár-index 2024-ben tér vissza a jegybanki toleranciasávba. Az infláció 2023-ban 15,0–19,5, 2024-ben 3,0–5,0, 2025-ben pedig 2,5–3,5 százalék között alakulhat.

A magyar gazdaság növekedése 2022-ben 4,6 százalék volt. A 2022 harmadik negyedévében megkezdődött lassulás a negyedik negyedévben is folytatódott, a gazdaság 0,4 százalékkal nőtt éves alapon. A beérkező adat megfelelt a korábbi várakozásoknak, azonban a magas frekvenciájú adatok az év elejére a GDP-növekedés további lassulását vetítik előre. Az idei évi növekedést szerkezeti és időbeli kettősség jellemzi. A kibocsátást főként a belső keresleti tényezők lassítják, ugyanis a magas infláció csökkentette a lakossági jövedelmek vásárlóértékét, ami a fogyasztás további lassulását okozza. A vállalati költségek emelkedése és a bizonytalan keresleti kilátások a beruházások elhalasztását, átütemezését eredményezheti. A növekedés újbóli élénkülése az infláció jelentősebb csökkenésével és a beruházások felfutásával párhuzamosan az év második felében várható. A hazai GDP 2023-ban 0,0–1,5 százalékkal, 2024-ben 3,5–4,5 százalékkal, míg 2025-ben 3,0–4,0 százalékkal bővül.

A rendelkezésre álló adatok alapján 2022-ben a költségvetés hiánya és az államadósság-ráta a 2021-től kezdődő csökkenő pályán haladt. Az államadósság-ráta 2022 végére az előzetes adatok alapján a GDP 73,6 százalékára mérséklődött a 2021. év végi 76,8 százalékról, majd az idei évben 69 százalékra, az előrejelzési horizont végére pedig 65 százalék közelébe csökkenhet. Az előzetes pénzügyi számla statisztika alapján teljesült a GDP 6,1 százalékára emelt 2022. évi hiánycél. A 2023. évi deficitre vonatkozó költségvetési előirányzat 3,9 százalék, míg a 2024. és 2025. évi tervek 2,5 és 1,5 százalékot tesznek ki. A folyó fizetési mérleg hiánya – a megugró energiaárak következtében romló energiaegyenleghez kötődően – 2022-ben átmenetileg emelkedett, majd 2023-tól folyamatosan csökken. A javulás a csökkenő energiaárak miatt javuló energiaegyenleg mellett a növekvő exportra, valamint a beruházási és fogyasztási dinamika lassulása miatt fékeződő importbővülésre vezethető vissza. 2024-ben a normalizálódó világgazdasági környezettel, valamint az elmúlt időszakban kiépült új exportkapacitások termelésbe állásával folytatódik a külkereskedelmi egyenleg javulása. Ezek eredményeként a folyó fizetési mérleg hiánya 2023-ban megfelelődik, majd az előrejelzési horizont végére az ország finanszírozási képessége újra pozitívvá válik.

A globális befektetői hangulat a pénzügyi turbulenciák hatására romlott, a nemzetközi pénzügyi hangulatot eleinte azok az aggodalmak határozták meg, amelyek szerint a bankcsődök tovagyűrűző hatásokat fejthetnek ki. Ugyanakkor a feltörekvő piacokkal szemben felerősödött kockázatkerülés Magyarországot is érinti. A kötvény- és devizapiacok volatilitása emelkedett. A hosszú hozamok a fejlett piacokon és a kelet-közép-európai régióban jellemzően mérséklődtek. A hazai bankközi hozamgörbe lejjebb tolódott az első negyedév során, az állampapír hozamgörbe laposabbá vált. A forint az év első heteiben érdemben erősödött, a februári kamatdöntés óta gyengült az euróval szemben. A leértékelődés nagy kilengések mellett ment végbe.

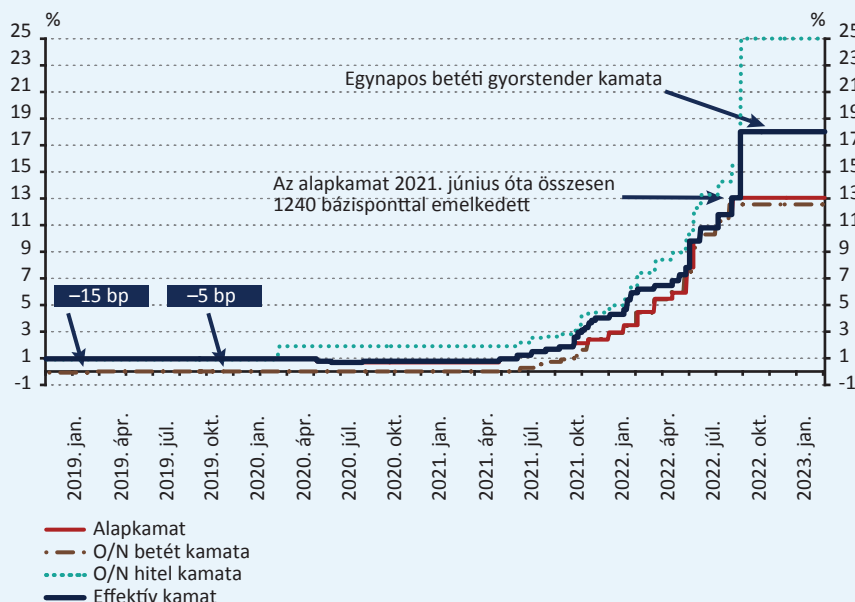
A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés alapelőrejelzése körül négy alternatív forgatókönyvet emelt ki. A lassuló globális konjunktúrával számoló kockázati forgatókönyv az alappályánál alacsonyabb növekedési és inflációs pályát jelez. A másodkörös inflációs hatások kockázatának emelkedését bemutató forgatókönyv az alappályához képest magasabb inflációs és némiképp magasabb növekedési pályával számol. A feltörekvő piacokról történő tőkekivonást feltételező alternatív pálya az alappályánál magasabb inflációs és némiképp alacsonyabb növekedési pályát valószínűsít. Az óvatosabb fogyasztói magatartás következtében alacsonyabb fogyasztást bemutató kockázati pálya az alappályánál némiképp alacsonyabb inflációs és növekedési pályával számol. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács további alternatív scenárióként a termelési láncok tartós átrendeződését, a kínálati korlátok gyorsabb oldódását, valamint a termelékenység és energiahatékonyság gyorsabb javulását feltételező pályákat tárgyalta.

A Monetáris Tanács 2022 szeptembere óta 13 százalékon tartja a jegybanki alapkamatot, az alapkamat jelenlegi szintje megfelelő a fundamentális inflációs kockázatok kezelésére. Az O/N betéti kamat 12,5 százalékos és az O/N fedezett hitelkamat 25 százalékos szintje nem változott. A monetáris kondíciók szigorítása likviditásszűkítéssel és a monetáris transzmisszió hatékonyságának további erősítésével folytatódott. Az MNB tavaly ősszel bevezetett, a bankközi forintlikviditás tartós lekötését célzó eszközei – az átalakított kötelező tartalékrendszer, az egyhetes futamidejű diszkontkötvény és a hosszú futamidejű betéti tender – hatására a hozamkörnyezet általános és jelentős mértékű emelkedése ment végbe. Az intézkedések tartósan erősítették a monetáris transzmissziót, így a kedvező tapasztalatok alapján a jegybank ezen eszközeit a következő időszakban is alkalmazza az árstabilitási cél elérése érdekében.

A Monetáris Tanács a tartalékráta emelésével és a kamatozás átalakításával tovább szigorítja a kötelező tartalékeszköz likviditásra gyakorolt hatását. Januári ülésén döntést hozott arról, hogy a kötelező tartalékráta április 1-jei hatállyal 10 százalékra emelkedik. A Tanács februári döntése értelmében a tartalékszámra sáv kamatozásává válik, ami ösztönzi a tartósan lekötött likviditás részarányának növelését és tovább erősíti a monetáris transzmissziót. Az MNB a monetáris transzmisszió erősítésén túl a pénzügyi stabilitás biztosítása érdekében alkalmazza az egynapos betéti gyorstendereket és devizacsere-ügyleteket. A kockázati környezet tartós javulásáig az egynapos betéti gyorstenderekre továbbra is szükséges a 18 százalékos kamat fenntartása.

A jegybank a negyedév végén átnyúló futamidejű, eurolikviditást nyújtó swapeszköz, a jegybanki diszkontkötvény és betéti gyorstender segítségével támogatta a piaci folyamatok stabilitását. Az energiainportokhoz kapcsolódó euroeladási eszköz hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez. Az energiapiaci árak elmúlt hónapokban látott csökkenése miatt érdemben csökkent az energiainportőr vállalatok devizafedezési szükséglete, így a piaci folyamatok alakulását figyelembe véve a Monetáris Tanács 2023. március 31-től kivezette az eszközt. A Magyar Nemzeti Bank a jövőben is szoros figyelemmel követi az energiainport fedezéséből adódó devizakonverziók piaci hatásait, indokolt esetben pedig kész az euroeladási eszköz újbóli használatára.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Megjegyzés: Effektív kamatnak tekintjük az egyhetes betét kamatát 2022. október 13-ig, majd azt követően az egynapos betéti gyorstender kamatát.

Forrás: MNB

A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat jelenlegi szintjének tartós fenntartása szükséges, ami biztosítja az inflációs várakozások horgonyozását és az inflációs cél fenntartható módon történő elérését. Az MNB folyamatosan értékeli a beérkező adatokat, illetve az inflációs kilátások alakulását, és a kockázatok fokozódása esetén kész megtenni a megfelelő lépéseket. A piaci stabilitás fenntartása és a monetáris transzmisszió erősítése előrettekintve is kulcsfontosságú az árstabilitás eléréséhez. A jegybank kiemelt figyelemmel követi a nemzetközi pénzügyi piacokon megnövekedett bizonytalanság kockázati környezetre gyakorolt hatásait. Az MNB az október közepén bevezetett egynapos eszközök kondícióinak alakítása során továbbra is a kockázati megítélésben bekövetkező tartós változásokat veszi figyelembe.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

Az MNB a 2022 második félévében bevezetett, a bankközi likviditás tartós lekötését célzó eszközeivel – az átalakított kötelező tartalékrendszerrel, a hosszú futamidejű betéti tenderrel, az egyhetes futamidejű diszkontkötvénnyel és az eurolikviditást nyújtó FX-swap tenderrel – segíti elő továbbra is a monetáris transzmisszió hatékonyságának erősítését.

Ennek érdekében időszakosan hosszú futamidejű betéti eszközt hirdet meg, míg február 1-től a diszkontkötvény-aukciókat heti rendszerességgel tartja meg. A jegybank a pénzüpi stabilitás érdekében továbbra is folyamatosan meghirdeti az egynapos betéti gyorstendereket és eurolikviditást nyújtó FX-swap tendereket, továbbá az első negyedév végéig tette elérhetővé a speciálisan az energiaiport fedezéséhez köthető, a piaci egyensúly eléréséhez devizalikviditást biztosító eszközt.

A Monetáris Tanács a tartalékráta emelésével és a kamatozás átalakításával tovább szigorította a kötelező tartalék likviditásra gyakorolt hatását: január 24-i ülésén döntést hozott arról, hogy a kötelező tartalékráta április 1-jei hatállyal 10 százalékra emelkedik. A hitelintézetek – a korábbi időszakhoz hasonlóan – e mérték fölött továbbra is választhatnak magasabb kötelezettséget, legfeljebb maximum 15 százalék erejéig, azzal, hogy a választható rátának havi alapon kell átlagban megfelelni, míg a 10 százalékos kötelező előírásnak napi szinten. A Monetáris Tanács február 28-án a tartalékszámra kamatozásának átalakításáról döntött annak érdekében, hogy tovább növelje a tartósan lekötött likviditást. Az MNB a második negyedévtől a tartalékalap 2,5 százalékára nem fizet kamatot, a 7,5 százalékának megfelelő rész után továbbra is az alapkamatot, míg – a nagyobb igénybevétel ösztönzése érdekében – a választható tartalékra az alapkamat helyett az egynapos betéti gyorstenderével megegyező kamatot, 18 százalékot fizet.

A Monetáris Tanács értékelése szerint az energiaiportozhoz kapcsolódó euroeladási eszköz hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez. Az energiapiaci árak elmúlt hónapokban látott csökkenésével összhangban érdemben csökkent az energiaiportoz vállalatok devizafedezési szükséglete. Az eszköz célját, valamint a piaci folyamatok alakulását figyelembe véve a Monetáris Tanács arról döntött, hogy az eszköz 2023. március 31-ig marad elérhető.

A Monetáris Tanács az időszakban az alapkamatot és a kamatfolyosót is változatlanul hagyta, így az alapkamat 13 százalékot, az egynapos betéti oldali rendelkezésre állás 12,5 míg az egynapos jegybanki hitel kamata 25 százalékot tett ki a teljes időszak alatt.

A Monetáris Tanács megítélése szerint az alapkamat jelenlegi szintjének tartós fenntartása szükséges, ami biztosítja az inflációs várakozások horgonyzását és az inflációs cél fenntartható módon történő elérését.

Az MNB a piaci volatilitás simítása érdekében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – 2023 első negyedévének végén is addicionális eurolikviditást nyújtó FX-swap tendert és diszkontkötvény aukciót tartott a szokásos napi, illetve heti tenderen felül. Az MNB a negyedév végén átnyúló FX-swap tendereket mennyiségi korlát nélkül hirdette meg, a diszkontkötvény esetében pedig egyhetes mellett kéthetes futamidővel tartott aukciót. A swaptendereken az MNB mintegy 3,3 milliárd euróval segítette a negyedév végi banki alkalmazkodást. A két diszkontkötvény aukción összesen 1842 milliárd forint névértékű ajánlat került elfogadásra.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig magas volt, enyhén növekvő trenddel, a havi átlagok 11660-12640 milliárd forint közötti sávban mozogtak.

A JEGYBANKI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE

2023 első negyedévében a bankrendszer teljes forintlikviditása (az elszámolási számlák és azonnali fizetési rendszerhez kapcsolódó számlák egyenlege, az egynapos betét és hitel rendelkezésre állás, a hosszú betétek, a gyorsbetétek, valamint az eurolikviditást nyújtó swapok és diszkontkötvények nettósított értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 12223 milliárd forintot tett ki. A havi átlagok közül a legmagasabb érték márciusban 12637 milliárd forintot ért el.

A vizsgált időszakban a bankrendszeri likviditásra az MNB műveletei tekintetében elsődlegesen a jegybanki kamatfizetés gyakorolt bővítő hatást. A negyedév végi tenderek likviditásra gyakorolt – szűkítő, majd bővítő – hatása átmenetinek tekinthető, ettől a negyedéves szezonálitástól eltekintve hosszabb távon legfontosabb trendszerű változás, hogy a kötelező tartalék emelése tartós lekötés mellett szűkíti az elérhető likviditást. Emellett a KESZ bővítő hatása, illetve a csökkenő készpénz állomány bővítése még számottevő. Az MNB negyedéven átnyúló tendereinek január eleji lejárási forint lába nagymértékben bővítette, a március végi induló forint lábak pedig átmenetileg nagymértékben szűkítették a bankrendszeri forint likviditást.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége az időszakban 2237-2341 milliárd forint között alakult. Ezzel párhuzamosan a tartalékszámíték átlagos állománya havonta 2325-2455 milliárd forintot ért el. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke 83-112 milliárd forint közötti értékeket ért el.

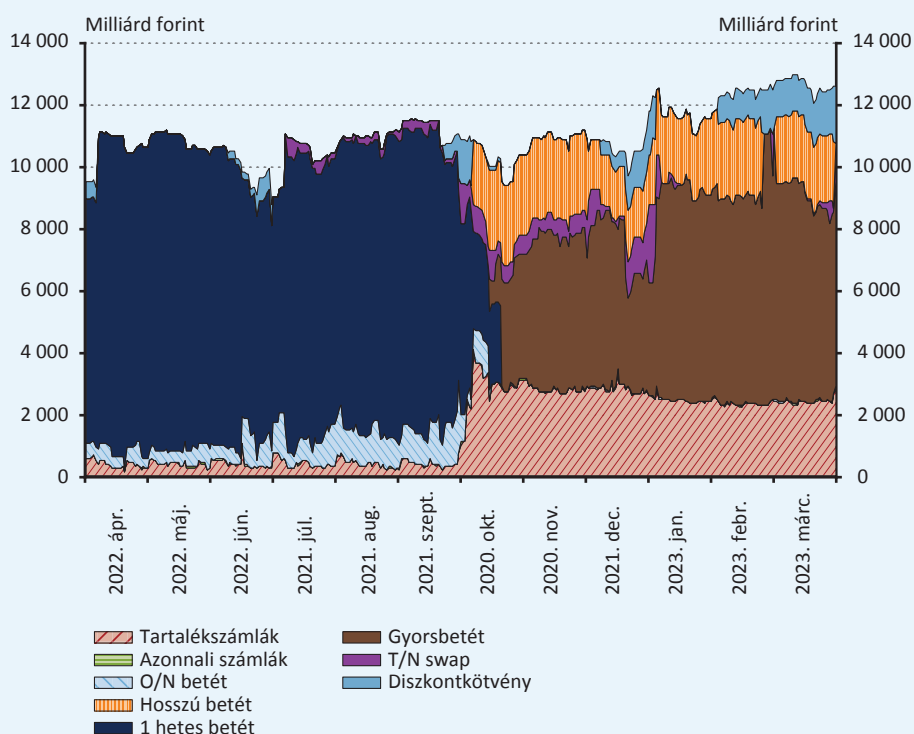
A bankrendszeri többletlikviditás a vizsgált időszakban is a megelőző negyedévben szintén alkalmazott eszközökben csapódott le.

A betéti eszközök közül, a korlátlan elhelyezés és kedvező kamatozás lehetősége miatt a bankrendszer a legnagyobb mértékben az egynapos betéti gyorstender eszközt használta. Az MNB az időszak folyamán összesen 65 tendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok összege 4626-8776 milliárd forint között változott. A negyedév végére való tekintettel az MNB tartott március 31-én egy hatnapos tendert is, amelyen 410 milliárd forint összegű ajánlat került elfogadásra. A legmagasabb havi átlagos állomány 6978 milliárd forint volt februárban. Az eszköz kamatozása az alapkamat és a kamatfolyosó felső széle között változhat, értéke 18 százalék volt a teljes időszakban.

Az O/N betétbe áramló napi likviditás átlagos állománya továbbra is minimális, mintegy 12 milliárd forint volt az időszakban.

A hosszú hitelek összege a tenderek korábbi felfüggesztése miatt változatlan, 2623 milliárd forint összegű. A jelenlegi likviditás-többletes helyzetben a bankok egynapos fedezett hitelt az első negyedévben mindössze 3 alkalommal vettek igénybe, egyhetes hitelt pedig nem vettek fel. A hitelfelvételek átlagos állománya továbbra is alacsony, mintegy 6 milliárd forint értékű.

2. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A bankrendszeri likviditás hosszabb idejű lekötése érdekében az MNB a vizsgált időszakban két változó kamatozású betéti tendert tartott. Január 25-én a benyújtott 2507 milliárd forint banki ajánlatból mintegy 2457 milliárd forint került elfogadásra, március 1-jén pedig a teljes benyújtott 2160 milliárd forint összegű ajánlat elfogadásra került.

A megelőző negyedévek végéhez hasonlóan az MNB a swappiaci lehetséges volatilitás csillapítására ezúttal is eurolikviditást nyújtó FX-swaptendereket, valamint jegybanki diszkontkötvény aukciókat hirdetett meg. A negyedév végén átnyúló tenderek az FX-swap eszköz esetében kéthetes (meghirdetve március 23-án), illetve egynapos (tomnext március 30-án), diszkontkötvény esetében kéthetes (meghirdetve március 21-én), illetve egyhetes (március 30-án) futamidőn történtek.

Az MNB a vizsgált időszakban összesen 65 eurolikviditást nyújtó swaptendert tartott. A tenderek futamideje egy nap és két hét közé esett. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ez januárban átlagosan 211 millió eurót (84 milliárd forintot), februárban 186 millió eurót (71 milliárd forintot), márciusban pedig 429 millió eurót (164 milliárd forintot) jelentett. A negyedév végén átívelő tendereken az MNB összesen 3295 millió euro, (1259 milliárd forint) értékű ajánlatot fogadott el. A jegybank tendereivel sikeresen simította a negyedévek végén a swappiaci volatilitást.

A diszkontkötvény aukciók február elejétől heti rendszerességgel kerültek meghirdetésre, az időszakban összesen 10 alkalommal. Az MNB az aukciókon minden ajánlatot elfogadva átlagosan 1077 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki (a március 21-i aukció kivételével) egyhetes futamidőn.

1. táblázat			
Diszkontkötvény aukciókon kibocsátott kötvények (névérték milliárd forintban)			
Kibocsátás	Lejárat	Azonosító	Elfogadott mennyiség
2023.02.02	2023.02.09	MNB230209	865
2023.02.09	2023.02.16	MNB230216	958
2023.02.16	2023.02.23	MNB230223	906
2023.02.23	2023.03.02	MNB230302	1393
2023.03.02	2023.03.09	MNB230309	1191
2023.03.09	2023.03.16	MNB230316	1150
2023.03.16	2023.03.23	MNB230323	1390
2023.03.23	2023.03.30	MNB230330	1076
2023.03.23	2023.04.06	MNB230406A	383
2023.03.30	2023.04.06	MNB230406B	1459

Forrás: MNB.

A Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében az eszköz indulása óta az MNB által megújított jelzáloglevelek állománya mintegy 44 milliárd forintot tesz ki; a vizsgált időszakban közel 5 milliárd forinttal növekedve. Az időszak végén az MNB által birtokolt – a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt és még fennálló teljes jelzáloglevél állomány névértéken 665 milliárd forint volt.

A 2022. szeptember végén zárult NHP Zöld Otthon Program keretében megkötött szerződésekhöz kapcsolódóan ténylegesen kinn lévő – azaz a már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2023. március végére 214 milliárd forintra bővült. Az NHP korábbi szakaszai keretében a kvv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya a negyedév végére 2216 milliárd forintra csökkent.

A jegybank Monetáris Tanácsa még 2021. december 14-én a Növekedési Kötvényprogramnak (NKP) a lezárásáról határozott, így a jegybank vállalatikötvény-vásárlási programjának állomány nem bővült tovább 2023. I. negyedévben. Összesen 89 kibocsátó, mindegy 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba a program keretrendszerében, ezen értékpapírokon keresztül realizált aggregált kibocsátói forrásbevonás pedig közel 2860 milliárd forintot tett ki. Érdemes változás nem történt az MNB Növekedési Kötvényprogram portfoliójában.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanálási hatóságként is eljár.

A 2023 március közepén bekövetkezett amerikai bankcsődök és a svájci bankok kényszer fúziója nem gyakorolt érdemi hatást a hazai bankrendszer stabilitására. Ebben döntő szerepe van a 2008-as globális pénzügyi válság után meghozott kormányzati és jegybanki intézkedéseknek, amelyek érdemben csökkentették a hazai gazdaság és a bankszektor sérülékenységét (devizahitelek kivezetése, önfinanszírozás erősítése, makroprudenciális szabályok széleskörű alkalmazása). A hazai bankrendszer továbbra is stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából megfelelőnek mondható. A bankok aggregált szinten jelentős pufferekkel teljesítik a likviditási és finanszírozási pozícióra vonatkozó szabályozói elvárásokat, így a szektor finanszírozása hosszabb távon is biztosított. A magyar bankrendszer a nemzetközi környezet folyamatos változásából adódó kihívások közepette is képes biztosítani a szükséges forrásokat a gazdaság szereplőinek, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

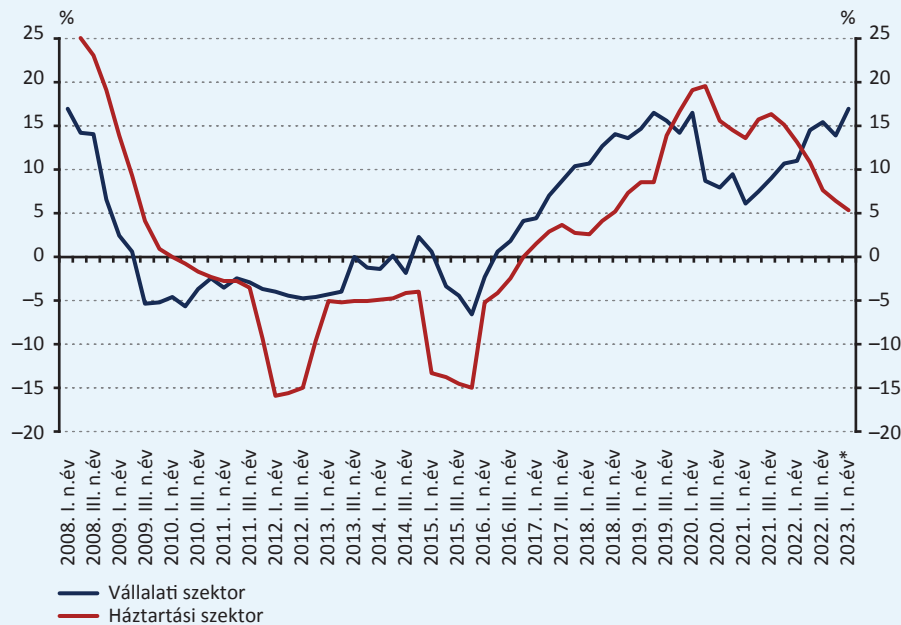
A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten 494 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként 2022. március eleje és 2023. február vége között, ennek eredményeképpen 2023 februárjában 5,3 százalékra lassult az éves hiteldinamika (3. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene 2023 első két hónapjában 196 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos időszakához viszonyítva 49 százalékos visszaesést mutat. A csökkenő kibocsátásban főként az emelkedő kamatkörnyezet és a bizonytalan gazdasági kilátások játszottak szerepet, és a hitelpiac lassulásával párhuzamosan a lakáspiaci aktivitás is mérséklődött. A legnagyobb, 68 százalékos csökkenés a babaváró hiteleket érintette, amiben az eredetileg bejelentett 2022. decemberi kivezetés miatt előrehozott keresletet követő visszaesés is szerepet játszott. A babaváró hitelek állománya 2023 februárjában elérte az 1932 milliárd forintot, ami a lakossági hitelállomány 19,6 százalékának felelt meg. A családvédelmi- és otthonteremtési programokhoz kötődő támogatott hitelek továbbra is érdemi részét adják a lakossági hitelezésnek, februárban a szerződött hitelvolumen ötödéhez társult állami támogatás.

A lakáshitel-szerződések 74 milliárd forintos volumene 2023 első két hónapjában 65 százalékos visszaesést mutat 2022 hasonló időszakához képest, ami összhangban van a régiós folyamatokkal. Új lakás építésére és vásárlására egyaránt 74 százalékkal csökkent a hitelkibocsátás, ami részben a ZOP hitelek által eredményezett magasabb bázisnak tudható be. Használt lakás vásárlására 61 százalékkal kisebb összegben vettek fel hitelt a háztartások. A kamatkockázat mérséklését a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek elterjedése is segítette az elmúlt években, 2023 februárban ezen termékek részesedése a lakáshitel-kihelyezésen belül 54 százalékot ért el. A Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelek részaránya a személyi kölcsön kihelyezéseken belül 22 százalékos részesedést ért el februárban. Az emelkedő hitelkamatok hatására az átlagos szerződéses összeg használt lakás vásárlása esetén a 2022. februári 13,2 millió forintról 10,4 millió forintra mérséklődött, újlakás vásárlása céljából pedig átlagosan 13,8 millió forintot igényeltek a 2022 tavaszán megfigyelhető 23 millió forinthez képest. Az átlagos szerződéses összeg csökkenésében is szerepet játszott a ZOP hitelprogram kifutása, amelynek keretében jellemzően magasabb összegeket vettek fel a hiteligénylők.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme a mintegy 1760 milliárd forintos tranzakciós bővülésnek köszönhetően 17 százalékot ért el 2023 február végén. Az állomány bővülésének fenntartásához a támogatott hitel- és garanciaprogramok, illetve egyedi nagyügyletek is érdemben hozzájárultak. 2023 első két hónapjában a hitelintézetek mintegy 700 milliárd

forintnyi összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, mely az előző év azonos időszakát 55 százalékkal haladja meg. A januári szerződéskötési volument az egyedi nagyügetek jelentős mértékben növelték, enélkül az új szerződéskötésekben már enyhe visszaesés figyelhető meg az év első két hónapját tekintve. Az új szerződéskötéseken belül a piaci hitelek részaránya relatíve magasan alakult, 75 százalékot tett ki január és február átlagában, azonban a piaci hitelek részaránya továbbra is elmarad a koronavírus-járványt megelőző időszakban jellemző 85-90 százalékos értékektől.

3. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor. A csillaggal jelölt időpont 2023. februári adatot mutat.

Forrás: MNB.

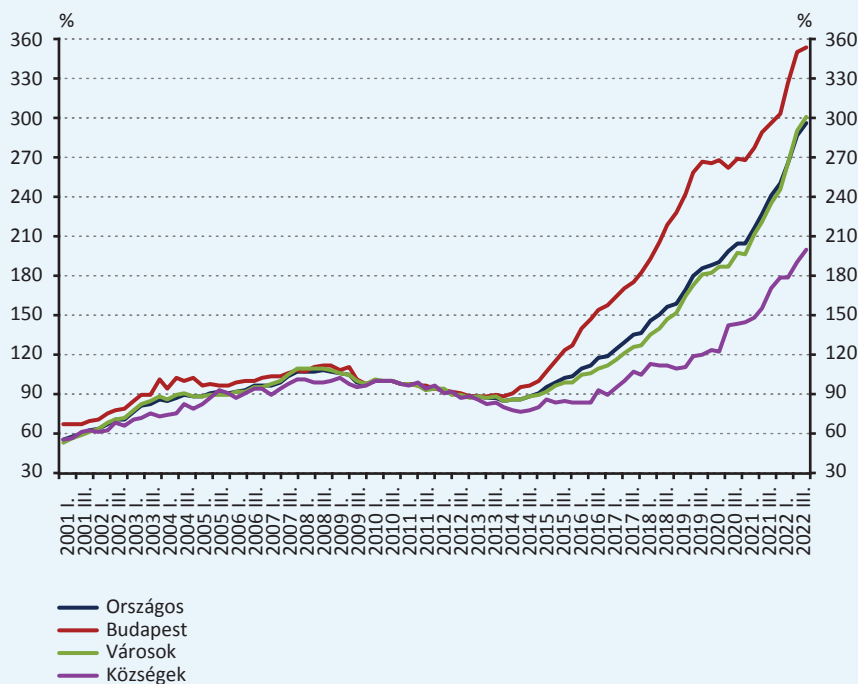
A lakáspiac 2014-ben indult ciklusának csúcsára ért 2022 első felében, a harmadik negyedévtől azonban már a lakáspiaci fordulat első jeleit, a kereslet és a tranzakciószámok jelentős mérséklődését láthattuk. Az MNB lakásárindex alapján a budapesti lakásárak éves növekedési üteme a harmadik negyedévben még magas, 19,7 százalékos volt, a vidéki városokban pedig a 28,0 százalékot is elérte, így országos átlagban 23,2 százalékot tett ki (4. ábra). Előzetes ingatlanközvetítői adatok alapján a negyedik negyedévben országosan már 0,3 százalékkal csökkenhettek a lakásárak negyedéves alapon, Budapesten pedig 2,8 százalékkal emelkedhettek az ingatlanárak. Becslésünk szerint a lakásárak a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szintet országosan 20, a fővárosban pedig 15 százalékkal haladták meg a harmadik negyedévben, így mindkét esetben kissé mérséklődött a felülértékelttség, de szintje továbbra is magas.

2022 egészében becslésünk szerint a magánszemélyek országosan 138 ezer lakáspiaci tranzakciót valósítottak meg, amelyből 34 ezer a fővárosban jött létre, ami 2021-hez képest rendre 15 százalékos, illetve 20 százalékos csökkenést jelent. Országosan utoljára 2014-ben került sor ennél kevesebb tranzakcióra. A hitelfelvétellel megvalósuló tranzakciók az adásvételek kevesebb mint felét teszik ki, és az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitekhez (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM) együttesen az új lakáshitelek csupán mintegy 5 százaléka volt közel 2022 negyedik negyedévében. Az átadott új lakások száma 2022 egészében 20,5 ezret tett ki, ez éves összevetésben 3,2 százalékos növekedés, amihez az NHP ZOP által ösztönzött, környezeti szempontból fenntartható új lakóházak építése is hozzájárult. A fővárosban az előző év magas bázisához képest 6 százalékkal csökkent, vidéken azonban 8 százalékkal nőtt a lakásépítések száma. A kiadott új építési engedélyek száma 17 százalékkal bővült éves szinten 2022-ben. Az új építéseket támogatja, hogy a Kormány a kedvezményes, 5 százalékos lakásáfa alkalmazhatóságát meghosszabbította a 2024 végéig építési engedélyt kapó, 2028 végéig átadott épületekre.

A makrogazdasági környezet alakulását szorosan lekövetve, 2022 első felében összességében kedvező folyamatok jellemezték a kereskedelmiingatlan-piacot, a második félévben azonban emelkedtek a ciklikus kockázatok Magyarországon és az EU számos tagállamában is. 2022 folyamán a budapesti irodapiacra a kihasználatlansági ráta 2,1 százalékponttal nőtt, év végére 11,3 százalékra emelkedett. Az ipari-logisztikai piacon pedig az első féléves emelkedést követően a mutató a június végi 6,4 százalékról 3,8 százalékra csökkent december végére. Ezek a kihasználatlansági szintek történelmi összevetésben nem tekinthetők magasnak, de az irodapiaci kihasználatlanság 2019 végi 5,6 százalékos szintjéhez képest a jelenlegi érték már egy megváltozott helyzetre utal, ami fokozott figyelmet igényel. Az iroda- és ipar-logisztika szegmensekben a tervezett magas átadási volumenek a kihasználatlanság további emelkedése irányába mutatnak, ugyanakkor az előbbi részpiacra új fejlesztések már nem indultak 2022-ben. Az elmúlt évben a kereskedelmiingatlan-piac éves befektetési forgalma 28 százalékkal csökkent 2021-hez képest, a második félévben az iroda és ipar-logisztikai szegmensekben a prime hozamok 75 bázispontos emelkedése volt megfigyelhető. A prime irodahozam emelkedése és a változatlan prime bérleti díj alapján, a prime irodák számított tőkeértéke 14 százalékkal csökkent Budapesten 2022 végére az egy évvel korábbi értékhez képest. A növekvő kockázatokkal párhuzamosan a hitelintézetek érdemi szigorítást hajtottak végre finanszírozási feltételeikben 2022-ben. Összességében azonban a hazai hitelintézetek kereskedelmiingatlan fedezett projekthitel-kitettsége a szavatolótőke arányában kevesebb mint fele a 2008-as válság után látott szintnek, továbbá a prime irodák tőkeértéke is erőteljesebben csökkent a globális pénzügyi válságban, ugyanis 2008 első negyedét követő egy évben mintegy 30 százalékkal, másfél éves időtávon pedig már 34 százalékkal csökkent. Az ingatlanok értékváltozásával kapcsolatos aktuális folyamatokat továbbra is kiemelt figyelemmel kell kísérni pénzügyi stabilitási szempontból.

4. ábra

A nominális MNB-lakásárindex alakulása településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2023. január végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya az általános moratórium 2021 október végi kivezetését követő hónapokban a historikus mélyponthoz képest kissé emelkedett mind a vállalati, mind pedig a lakossági szegmensben. 2021 végétől azonban már nem látható érdemi változás a banki portfólióminőségben, és a célzott fizetési moratórium 2022 végi kivezetése sem vezetett a rövid késedelmek emelkedéséhez. A vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 1 milliárd forinttal mérséklődött, a háztartásoké pedig 2 milliárd forinttal emelkedett 2023 első két hónapjában. A 90 napon túl nem késedelmes, de a bankok által nemteljesítőnek minősített hitelek állománya a vállalati szektorban 11 milliárd

forinttal, míg a háztartási szegmensben 12 milliárd forinttal csökkent. A nemteljesítő hitelek aránya így decemberről februárra a vállalati hitelek esetében 3,9 százalékról 3,7 százalékra, a háztartási hitelek esetében 4,4 százalékról 4,3 százalékra mérséklődött. A rövid, 3 hónapon belüli késedelmet mutató portfólió mindkét szegmensben csökkent az előző negyedévben látott szintekhez képest. A gazdasági környezet bizonytalanságai, valamint a háztartásokat és a vállalatokat egyaránt érintő költségsokkok azonban továbbra is felfelé mutató kockázatokat hordoznak a portfólióminőséget illetően.

A hitelintézeti szektor 2022-ben 485 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi, nem konszolidált adatok szerint, ami 24 milliárd forinttal (5 százalékkal) marad el a megelőző évi eredménytől. A szektor sajáttőkearányos megtérülése (RoE) a 2021 év végi 10 százalékról enyhén 9 százalékra, az eszközarányos eredmény (RoA) pedig 0,9 százalékról 0,7 százalékra csökkent. Az adózott eredmény csökkenését leginkább az értékvesztés képzés és az extraprofit adó elszámolása, valamint a kamatstop intézkedések eredményhatása magyarázza, mely tételek eredményrontó hatását elsősorban a kiugró kamateredmény kompenzálta.

2022 negyedik negyedévében a bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója 18,0 százalékról 18,2 százalékra nőtt, míg a CET1 ráta magas szinten stagnált, azaz év végén is 16,1 százalékot tett ki. A tőke megfelelés 2022-es évi alakulásában jelentős szerepe volt a külföldi pénznemben denominált eszközök forintban kifejezett ártértékelődésének. A szektor teljes tőkekövetelmény-mutató feletti szabad tőkéje 3 milliárd forinttal 1528 milliárdra forintra csökkent, mely TREA-arányosan enyhe növekedést jelent. A tőkeáttételre vonatkozó 3 százalékos követelményt a szektor minden tagja teljesítette, és mindössze három banknál alakult a mutató 3-5 százalék között.

AZ MNB MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2023 első negyedévében fokozott figyelemmel követte az orosz-ukrán háború, a kamatemelési ciklus, a továbbra is fennálló lakáspiaci túlfűtöttség, a lassuló hitelezés, valamint a nemzetközi banki csődesemények pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatását.

Az MNB prioritásként kezeli a hitelezési folyamatok hatékonyságának és az adósságfék szabályok zökkenőmentes alkalmazásának támogatását. E célokat szem előtt tartva, az MNB megkezdte az adósságfék előírások rendszeres éves felülvizsgálatát a hitelezési folyamatok és a makrogazdasági környezet alakulása, valamint a piaci visszajelzések alapján. A tervezett módosítások a piaci szereplőkkel történő egyeztetések lezárását követően késő tavasszal vagy nyáron léphetnek hatályba.

Az MNB 2023 első negyedévi rátadöntése során a banki sokkellenálló képesség erősítése érdekében a 2024. április 1-jén kezdődő negyedévre is fenntartotta a 2023 július 1-től alkalmazandó anticiklikus tőkepufferráta 0,5 százalékos szintjét. Az MNB a 2022. júniusi rátafelülvizsgálat során döntött a hazai kitétségek vonatkozásában alkalmazandó tőkepufferráta mértékének 2016 óta első alkalommal való emeléséről, amit a ciklikus rendszerkockázatok és a lakáspiaci túlértékelttség magas és emelkedő szintje indokolt. A ciklikus rendszerkockázatok alakulásának hátterében lévő fundamentális folyamatok 2023 első negyedévében sem mutattak érdemi változást. A háborús fejlemények, a magas infláció és a magas kamatkörnyezet, valamint a romló növekedési kilátások következtében lassuló hitelezés nyomán a hitelezési és az ingatlanpiaci ciklikus rendszerkockázatok enyhülése valószínűsíthető. Az MNB által meghatározott tőkekövetelmény mértéke összhangban van a kockázatok nagyságával, a jelentős szabad pufferekkel és az érdemi rövid távú tőkeakkumulációs képesség miatt kedvező bankrendszeri tőkehelyzettel, valamint az európai országok aktuális gyakorlatával és a nemzetközi szabályozói intézmények ajánlásaival is.

A jegybank szakértői 2023 első negyedévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények (elsősorban az Európai Rendszerkockázati Testület – ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

AZ MNB PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását. Az MNB 2023 első negyedévében ismét felmérte a banki és biztosítói szektor digitalizációs helyzetét – a már rendszeressé vált adatszolgáltatás idén negyedik, illetve harmadik alkalommal történt meg. Az eredmények, illetve a belőlük készült elemzések a hamarosan megjelenő FinTech és Digitalizációs Jelentésben lesznek majd elérhetőek.

A felsőoktatási intézményekkel kialakult szoros kapcsolatok révén idén is folytatódtak a digitalizációs szektort előre mozdító együttműködések, valamint a digitális kompetenciák fejlesztésére irányuló kezdeményezések, többek között kutatási tevékenységek támogatásával, valamint szakmai eseményeken való részvétellel.

A blokklánc technológia tesztelése aktívan zajlik az idei évben is, mely során az MNB a Pénzmúzeum mobilapplikációjában a Múzeumhoz kapcsolódó folyamatos tudásmegosztás mellett rendszeres NFT kibocsátásokat is végez. Az MNB privát blokkláncán kibocsátott NFT-k száma már meghaladta a 350.000 darabot. 2023-ban a Pénzmúzeum első születésnapjának alkalmából a megnyitó évfordulóját jelző NFT kibocsátására is sor került.

Mindezek mellett a korábban felállított keretek között a jegybank továbbra is érdemben járult hozzá az innovációk hazai pénzügyi rendszerben történő biztonságos elterjedéséhez. Az MNB Innovation Hub számos kezdeményezés kapcsán támogatta a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdések tisztázásában.

A nemzetközi együttműködések fejlesztése és a hatékony információmegosztás érdekében 2023 első negyedévében számos bilaterális, jegybankok közötti egyeztetésen vett részt az MNB, melyeken ismertette digitalizációs törekvéseit és eredményeit. Az aktív nemzetközi kooperáció támogatja az MNB-t abban, hogy a digitalizáció fejlesztésében elért eredményei, az innovációt támogató hozzáállása a nemzetközi közösségben is egyre nagyobb elismerést szerezzen. Az MNB a digitális megoldások ösztönzésében markáns szerepet kíván betölteni, mind hazai, mind pedig nemzetközi viszonylatban.

3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége

A magyar bankrendszer tőke- és likviditási helyzete stabil, a bankok a rendszeresen végzett stressztesztek alapján jelentős tartalékokkal rendelkeznek, folyamatosan teljesítik a szabályozói követelményeket, és képesek kielégíteni a gazdaság finanszírozási igényét. Az orosz-ukrán háborús konfliktus, a bizonytalanra váló üzleti, pénzügyi körülmények, valamint az inflációs környezet különösen a hitelportfóliók minőségének és a banki stabil likviditási pozíciók megőrzésének jelentőségét növelte, amely közvetve a bankszektor biztonságos tőkehelyzetének a fenntartására is kihat. Az MNB intenzív monitoring tevékenységet és szükség esetén felügyeleti párbeszédet folytat az egyes intézményekkel annak érdekében, hogy a magyar bankrendszer biztonságos működését fenntartsa. A nemzetközi együttműködés keretében egységes megközelítés mentén folyik a nemzetközi bankcsoportok felügyelése, ugyancsak hangsúlyt helyezve a bankcsoportok egészét, vagy egyes tagjait esetlegesen érintő piaci vagy szabályozói hatásokra.

PÉNZPIAC FELÜGYELETE

Az MNB ellátja a jogszabályon alapuló átfogó vizsgálati kötelezettségéből adódó feladatait, valamint kockázatteljesítő és értékelő, folyamatos felügyelést segítő szakértői tevékenységét. Ennek keretében az MNB kiemelt figyelemmel kísérte a 2023. évre meghatározott fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is a likviditási kockázatok kezelését, a problémás ügyletek kezelésére kialakított folyamatokat, beleértve a korai figyelmeztető jelek rendszerét, a fedezetek kezelési, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adósságfék és KHR¹ szabályok alkalmazását, az IFRS² értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát, az értékvesztés modellek megfelelőségének ellenőrzését, valamint a moratóriumban lévő kitettségek értékvesztés megfelelőségének vizsgálatát.

Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) igazgatótanácsának döntése alapján a garanciaalap közel 29,5 milliárd forintot utalt vissza 2023. március végéig a hazai hitelintézeteknek az azok által a Sberbank Magyarország Zrt. „v.a.” betéteseinek kártalanítása kapcsán teljesített rendkívüli befizetéseiből. A magyarországi bankok tavaly májusig összességében mintegy 73,5 milliárd forintot fizettek be azért, hogy az OBA maradéktalanul teljesíthesse kárkifizetési kötelezettségeit a Sberbank „v.a.” korábbi ügyfelei felé, azok biztosított betétei után. Az OBA ugyanakkor a Sberbank „v.a.” végelszámolása során kapott összegből már 2022-ben 44 milliárd forintot visszajuttatott a hitelintézeteknek azok rendkívüli befizetéseikért. A mostani döntés alapján így a hitelintézetek 100 százalékban hozzájutnak a Sberbank-ügy kapcsán korábban vállalt rendkívüli anyagi tehervállalásukhoz.

Az MNB 2023 első negyedévében engedélyezte az Interactive Bank Zrt. hitelintézetként történő megalapítását. Valamint az MKB Bank Nyrt. és a Takarékbank Zrt. egyesülése zöld utat kapott, amely az MBH Bankcsoport transzformációs programjában a banki fúziós folyamat második szakaszának kiemelt pillére. Az egyesüléshez fűződő joghatások 2023. április 30. napjával állnak be. A Danube Magántőkealap Duna Takarékbank Zrt-ben történő 50 százalékot meghaladó befolyásoló részesedésszerzését is jóváhagyta a jegybank.

2023 első negyedévében bővült a magyarországi székhelyű és a fióktelep formájában működő pénzforgalmi intézmények köre: az MNB engedélyezte az OTP Mobil Kft. pénzforgalmi intézményként történő piacra lépését, valamint nyilvántartásba vette egy belga székhelyű pénzforgalmi intézmény (IBANFIRST S.A.) magyarországi fióktelepét. A pénzforgalmi intézmények szektorában az ONEY Kft. engedélyét vonta vissza az MNB, amely 2022. október 31-én állományát a Magyar Cetelem Bank

¹ Központi Hitelinformációs Rendszer

² Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok - pénzügyi instrumentumok

Zrt.-re ruházta át, majd kérelmet nyújtott be a tevékenységi engedélye visszavonására. Alapítási és tevékenységi engedélyt kapott a LeanPay Pénzügyi Zrt. pénzügyi vállalkozás, amely BNPL termékkel kíván piacra lépni mobilapplikáció útján.

BIZTOSÍTÁSI PIAC FELÜGYELETE

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében, 2023 első negyedévében is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD³) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások. 2023 első negyedévében fokozott figyelem irányult a biztosítók IFRS17-re való átállására, valamint a KGFB díjkalkulációk vizsgálatára a kárinfláció és a devizaárfolyam függvényében.

A vagyonbiztosítási szerződésekre alkalmazandó egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 25/2023. (II. 1.) Kormányrendelet 2023. április 1-jén lépett hatályba, amely a hazai lakásbiztosítási verseny élénkítése érdekében előírja, hogy amennyiben a jelzáloghitel-szerződés megkötéséhez vagyonbiztosítás szükséges, a fogyasztó részére be kell mutatni az MNB Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) kalkulátorának⁴ alkalmazását, valamint, hogy a THM⁵ meghatározásakor figyelembe kell venni a jelzáloghitel fedezetül szolgáló ingatlanra vonatkozó vagyonbiztosítás díját. Emellett valamennyi lakásbiztosítási szerződés esetében az éves biztosítási díj 20 százalékában meghatározott jutalékplafont vezet be és a biztosítási évfordulón túl, további évi egyszeri alkalommal lehetővé teszi a szerződés költségmentes felmondását is.

A 2022-ben bekövetkezett aszály jelentősen rontotta a növénybiztosítási tevékenységen belül aszálykár-kockázatra is fedezetet nyújtó biztosítók eredményét. A leginkább érintett három nonprofit egyesület jelentős veszteségeket szenvedett el, tőkájüket elvesztették. A Magyar Gazdák Kölcsönös Biztosító Egyesületének tevékenységi engedélyét az MNB visszavonta. A Bodroglaki Kertészeti Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesülethez és a Bodroglaki Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesülethez pedig felügyeleti biztost rendelt ki.

A biztosítási szektorban három átfogó vizsgálatot zárt le a jegybank, melyek közül egy esetben tevékenységi engedély visszavonására volt szükség (Magyar Gazdák Kölcsönös Biztosító Egyesülete), egy esetben nem alkalmazott intézkedést (Magyar Exporthitel Biztosító Zrt.), míg egy ügyben – többek között – a belső szabályzatok hiányosságai, az informatikai biztonság, a csalásmegelőzés, a kiszervezések, a kárbejelentések rögzítése, illetve az ügyféltájékoztatás kapcsán azonosított szabálytalanságokat, valamint megállapította, hogy a biztosító nyilvántartási és ellenőrzési rendszere egyes esetekben nem támogatja a jogszerű működést (Magyar Posta Életbiztosító Zrt.).

A jegybank 2021-től negyedévente teszi közzé a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (KGFB) díjak és károk alakulását bemutató indexét az általa működtetett, biztosítói adatszolgáltatáson alapuló Központi KGFB Tétéles Adatbázis adatait felhasználva. A 2023. március 3-án megjelent sajtóközlemény alapján a személyautók KGFB átlagos állománydíja 47,3 ezer forint volt 2022. negyedik negyedévben, ami 1 százalékkal magasabb az előző negyedévi, és 8 százalékkal magasabb az előző év negyedik negyedévi adatával összevetve. A vidéki autósok átlagos állománydíja (kb. 43,9 ezer forint) több mint 22 ezer forinttal marad el a fővárositól (közel 66,5 ezer forint).

Vezetői körlevelet bocsátott ki az MNB a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.) szerinti biztosítóknak, a Bit. 204. §-a szerinti kisbiztosítók kivételével a biztosítási pótdadó Szolvencia II⁶ adatszolgáltatásokban és számításokban való megjelenítéséről, valamint a biztosítási adó figyelembevételéről a nem-élet díjkockázat tőkeszükséglet számításáról.⁷

A vonatkozó időszakban a jegybank egy biztosításközvetítőt (Klassis-Z Biztosítási Alkusz Kft.) érintő célvizsgálatot zárt le. A vizsgálatban az MNB rendszerszintű – a társaság közvetítőiről és a szerződésekről vezetett – nyilvántartási problémákat,

³ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

⁴ Kalkulátor (mnb.hu)

⁵ teljes hiteldíjmutató

⁶ A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló Európai Parlament és Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.)

⁷ vezetői-körlevel-a-biztosítási-potado-szolvencia-ii-adatszolgáltatásokban-es-számításokban-valo-megjeleniteserol-valamint-a-biztosítási-ado-figyelembevételéről-a-nem-élet-díjkockázat-tőkeszükséglet-számítása-során.pdf (mnb.hu)

valamint az ügyféltájékoztatás és e körben a termékelemzés és ajánlatadás kapcsán állapított meg jogszabálysértéseket. A biztosításközvetítő esetében súlyos jogsértésként azonosította a biztosításközvetítő átkötési gyakorlatát, így a feltárt jogsértések miatt 6,1 millió forint felügyeleti és 8 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki.

Lezárultak a Magyar Posta Biztosítók tulajdonosváltásához kapcsolódó engedélyezési eljárások. Az MNB által kiadott engedélyek alapján a biztosítóknak a Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt. 67 százalékos közvetlen tulajdonosává, míg a Magyar Állam 100 százalékos közvetett tulajdonosává válik a Corvinus Zrt-ben, valamint a biztosítóknak már eddig is 33 százalékos tulajdonos Magyar Posta Zrt-ben fennálló részesedése alapján.

PÉNZTÁRI PIAC FELÜGYELETE

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban a környezeti fenntarthatóság megjelenése a befektetésekben és a pénztárak működésében, a pénztári működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálata, kiemelt figyelemmel a külső környezeti hatásokra való reagálóképességre, valamint a működésre felhasználható források MNB által prudenciálisan elvárt szintjének való megfelelésére irányult az MNB figyelme.

Az MNB a pénztárak esetében az első negyedévben egy átfogó vizsgálatot zárt le (Pannónia Nyugdíjpénztár), amelyben többek között hiányosságokat tárt fel az ellenőrző bizottság tevékenységével, az adatszolgáltatásokkal, a nyilvántartások vezetésével, a tagsági jogviszony megszűnéséhez kötődő elszámolásokkal, valamint a tagi tájékoztatással és panaszkezeléssel kapcsolatban. Prudenciális szempontból kifogásolta, hogy az egy főre jutó működési költség tendenciózusan növekvő mértékben, továbbá a szektorátlagot meghaladó fajlagos tagdíjbevételek ellenére a tagdíjmegosztási arányok is kedvezőtlenebbek a szektorátlagnál.

Az MNB 2023 márciusában közzétette honlapján a nyugdíjpénztárak 2022. évi hozamaira, valamint a 10 és 15 éves hozamrátáira vonatkozó adatokat. Az önkéntes nyugdíjpénztárak éves nettó hozamai 8,5 és -14,5 százalék között szóródtak, a záró vagyonnal súlyozott nettó hozam -6,8 százalék volt 2022-ben. A szektor teljesítményét hosszú távon bemutató 10 és 15 éves – záró vagyonnal súlyozott – átlagos nettó hozamok értéke 4,37 százalék, illetve 4,63 százalék lett a 2022. évi adatok nyomán. Az önkéntes nyugdíjpénztárak az alacsony tavalyi hozamok és a magas infláció ellenére egy és másfél évtizedes távlatban még mindig pozitív reálhozamot mutathatnak fel.

TŐKEPIAC FELÜGYELETE

A befektetési szolgáltatók vizsgálatok az ügyfélkövetelések védelme továbbra is kiemelt prioritást élvez, amely az MNB folyamatos felügyelési eszköztárába is hangsúlyosan beépült. Az átfogó- és témavizsgálatok fókuszja továbbra is a MiFIDII⁸/MiFIR⁹ szabályozási környezet betartásának ellenőrzése. A befektetési alapkezelők vizsgálata a nemzetközi gyakorlattal és a piaci folyamatokkal összhangban leginkább a likviditáskezelésre és eszközértékelésre koncentrált, tekintettel az orosz-ukrán konfliktus által a tőkepiacokra gyakorolt turbulenciára. A fentiekkel összefüggésben kiemelt figyelmet kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés és a nettó eszközérték számítása. A folyamatos felügyelésben és vizsgálatokban a kockázatkezelés és a likviditáskezelés témaköre felértékelődött.

Az alapkezelői szektort érintően 2023. január 1-jétől módosult a PRIIPs rendelet¹⁰, amely a befektetési termékek előállítói által elkészítendő kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról (KID¹¹) szól. A PRIIPs rendelet új szabályainak hatályba lépésével a befektetési alapkezelőknek módosítani kell a korábban használt KID-eket.

⁸ A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

⁹ A pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

¹⁰ PRIIPs Packaged Retail and Insurance-based Investment Products - Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

¹¹ Kiemelt Információkat tartalmazó Dokumentum

Az orosz-ukrán konfliktus kirobbanásakor két piacvezető alapkezelő (Aegon Alapkezelő Zrt. és az OTP Alapkezelő Zrt.) rendelkezett kifejezetten orosz fókuszú részvényalappal, amelyek forgalmazását felfüggesztette, mivel több értékpapír kereskedése és árjegyzése megszűnt. A két érintett alapkezelő arról tájékoztatta az MNB-t, hogy orosz részvényalapjaikon belül elkülönítik az ukrajnai háború miatt tartósan illikviddé vált eszközeiket, jellemzően orosz értékpapírokat. A befektetési jegysorozatok megosztása nem változtatja meg a befektetők vagyonát, pusztán annak elkülönítéséről van szó. Az alapkezelők már a felfüggesztés időszakában sem számítottak fel bizonyos díjakat ügyfeleiknek. A jegybanki egyéves felfüggesztési periódus lejártával szükségessé vált a helyzet rendezése. Általánosságban elmondható, hogy a hazai orosz kitéttességű befektetési alapok állománya minimális a befektetési alapok piacán belül.

2023 első negyedében az MNB lezárta a folyamatos felügyelés keretében 2022 második félévében indított vizsgálatát a befektetési szolgáltatók CSDR¹² kiegyenlítési fegyvellemmel kapcsolatos előírásainak való megfeleléséről. A 2022 februárjától hatályos szabályozás lényege, hogy a kiegyenlítési rendszerekben – amilyen a KEKER is – értékpapírügyleteket végrehajtó szolgáltatóknak az ügyletkötések – mint például a BÉT-es tőzsdei ügyletek – elszámolását megelőzően be kell szerezniük az elszámoláshoz kapcsolódó kritikus információkat a szakmai ügyfelektől, így például azt, hogy az elszámoláshoz szükséges értékpapírokat és pénzeszközöket mely számlavezetőnél, és mely számlán tartják. Az ellenőrzés hét hazai szolgáltatót érintett, a feltárt hiányosságok rendezésére – különösen az említett információk CSDR által elvárt, szabályozott folyamat és tartalmi követelmények melletti teljeskörű beszerzésének biztosítására – az MNB vezetői levélben hívta fel a szolgáltatókat.

Fogyasztóvédelmi felügyelés keretében az MNB 2023 első negyedében lezárta az ESMA által koordinált közös felügyeleti fellépés (CSA¹³) keretében végrehajtott témavizsgálatát az utólagos költségtájékoztatók témakörében. Korábban az MNB folyamatos felügyelés keretében már két alkalommal ellenőrizte a befektetési szolgáltatók költségtájékoztatói gyakorlatát, és vezetői körlevelet is kiadott, ezért a témavizsgálat ennek nyomán követésére szolgált. A témavizsgálatban határozati intézkedés nem született, vezetői levelekkel zárult.

Fogyasztóvédelmi folyamatos felügyelés részeként ellenőrizte a jegybank a külföldi székhelyű, Magyarországon határon átnyúló formában működő CFD¹⁴ szolgáltatók online marketingtevékenységi és tájékoztatói gyakorlatát. Az ellenőrzésben feltárt, fogyasztóvédelmi szempontból aggályos gyakorlatok – például az ESMA¹⁵ és az MNB CFD kereskedésre vonatkozó termékintervenciók döntésével ellentétes marketing, illetve nem kiegyensúlyozott, pontatlan tájékoztatások kapcsán az MNB nemzetközi megkeresésekkel fordult az érintett külföldi szolgáltatók felügyeletét ellátó társfelügyeletkehez, melyben kérte a társhatóságok intézkedését a jogsértő magatartás megszüntetése érdekében. Az MNB a továbbiakban is aktívan figyelemmel követi a határon átnyúló CFD szolgáltatók tájékoztatói gyakorlatát.

2023 februárjában az MNB ESG¹⁶ tematikus piaci konzultációt, workshopot tartott a befektetési szolgáltatókkal, a fenntarthatósági követelményekből eredő új, előzetes tájékoztatói és termékirányítási előírásokkal kapcsolatosan. A konzultáció célja – az MNB felügyelési fellépésének első lépéseként – a szolgáltatók új előírásoknak való megfelelés előrehaladásának, és az e téren a szolgáltatók által azonosított kockázatok megismerése volt a jövőbeli felügyelési módszertan és lehetséges intézkedések kialakításához.

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 909/2014/EU RENDELETE (2014. július 23.) az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról

¹³ Common Supervisory Action

¹⁴ contract for difference - különbözeten alapuló ügylet

¹⁵ Európai Értékpapír-piaci Hatóság

¹⁶ Environmental, Social és Governance

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL ÉS MEGAKADÁLYOZÁSÁVAL, VALAMINT A VAGYONI- ÉS PÉNZÜGYI KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT¹⁷), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok, folyamatos felügyelés és a témát érintő egyéb hatósági feladatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak a felügyeleti tevékenység során. Kidolgozott módszertana szerint az MNB beazonosítja a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázátértékelés alapján határozza meg az MNB.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

Az elmúlt években az AML/CFT felügyeletben tovább erősödött a folyamatos felügyelés szerepe annak érdekében, hogy a feltárt kockázatok mielőbb kezelhetők legyenek, továbbá a folyamatos felügyelet eredményei hatékonyan támogassák a vizsgálatokat és a felügyeleti kockázátértékelés felülvizsgálatát. Az MNB 2023 első negyedévében folyamatos felügyelés keretében több szolgáltató AML/CFT tevékenységgel kapcsolatos gyakorlatát is vizsgálta.

Kiemelt figyelemmel kísérte a jegybank az orosz-ukrán háború kapcsán bevezetett, felügyeleti tevékenységét érdemben érintő különböző tartalmú szankciókat, korlátozásokat is, amelyek a szolgáltatók számára jelentős többletkötelezettséget írtak elő.

INFORMATIKAI FELÜGYELET

2023 első negyedévében az MNB elindította a gépi tanulás és mesterséges intelligencia használatára vonatkozó témavizsgálatot három bank és három biztosító esetében. Emellett megkezdődött az intenzív munka a DORA rendelet¹⁸ részletszabályainkat kidolgozására felállított szakértői csoportokban.

FOGYASZTÓVÉDELMI ELLENŐRZÉSI ELJÁRÁSOK

2020-tól a pénzforgalmi szolgáltatóknak – a havi bankszámlakivonatok mellett – évente egyszer, január 31-ig díjmentesen a fogyasztók rendelkezésére kell bocsátani a díjkimutatást, amely a fogyasztó fizetési számlájához kapcsolódóan az előző évben fizetett díjakat és költségeket mutatja be a jogszabály által előírt formában. Az MNB folyamatos felügyelés keretében nyomon követi a díjkimutatások határidőben való megküldését. A 2022-es adatokat tartalmazó díjkimutatások 2023. január 31-ig történő megküldését az intézmények mindegyike teljesítette, mindössze egy intézménynél merült fel az ügyfelek egy részét érintő néhány napos késedelem.

¹⁷ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism - pénzügyi rendszerek pénzmosás/terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzése

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról és az 1060/2009/EK rendelet, a 648/2012/EU rendelet, a 600/2014/EU rendelet, valamint a 909/2014/EU rendelet módosításáról

Az MNB-nél 2023 első negyedében 64 darab kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárás zárult, a megküldött beadványok alapján a vizsgálatok tárgyát döntően az ügyféltájékoztatással kapcsolatos tevékenységek/panaszkezelés hiányossága, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vagy megtévesztésre alkalmas tájékoztatás, valamint a biztosító reklámtevékenységével kapcsolatos kifogások képezték. Ezekon túl 2 fogyasztóvédelmi célvizsgálatot is lezár az MNB, mindkét esetben az előtörlesztési tájékoztatások fogyasztók részére történő átadásának jogszabályi megfelelését vizsgálta.

Az MNB folyamatos felügyeleti tevékenysége során figyelemmel kíséri azt is, hogy az intézmények megfelelnek-e a bankszünnap tartására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek. Az MNB 2023 első negyedében 5 intézmény esetében állapított meg hiányosságot, melyre figyelemmel határozatban hívta fel az érintett intézményeket annak érdekében, hogy mindenkor biztosítsák a bankszünnap tényének és a bankszünnapal érintett szolgáltatások körének legalább 30 nappal megelőzően történő bejelentését, internetes honlapon és ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségben való közzétételét, valamint az ügyfelek – szerződésben meghatározottak szerint történő – közvetlen tájékoztatását.

A Revolut Bank UAB Magyarországon továbbra is határon átnyúló szolgáltatóként tevékenykedik, ennek kockázataira az MNB már több alkalommal felhívta az ügyfelek figyelmét. A társaság prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyeletét az uniós jogszabályok szerint alapvetően az anyabank székhelye szerinti litván, vagyis nem a hazai felügyeleti hatóság látja el. Az MNB-t „fogadó országbeli” felügyeletként a fogyasztóvédelem terén csak korlátozott jogosítványok illetik meg: az ügyfelek érdekét, a közjót sértő ügyben elsődlegesen az anyaországbeli (litván) felügyeletnél kezdeményezhet lépést. A betétesek védelmét a litván betétbiztosítási rendszer garantálja. Jelen helyzetben esetleges elszámolási, fogyasztói vagy betétbiztosítási probléma esetén az érintett hazai fogyasztók alapvetően csak Litvániában kereshetnek jogorvoslatot saját ügyeik kapcsán. Az MNB, ahogy azt szintén több alkalommal, több fórumon is jelezte, támogatja az egyszerűbb, olcsóbb pénzügyi szolgáltatásokat lehetővé tévő fintech innovációkat, de kizárólag akkor, ha azok szavatolják a pénzügyi stabilitást és az ügyfelek biztonságát. Az MNB a hazai ügyfelek védelmében változatlanul szorgalmazza, hogy a Revolut Bank UAB itthoni leánybankként, magyarországi székhellyel és kellő tőkeerővel, a magyar jegybank felügyelete alá tartozó intézményként végezze tevékenységét.

2023. február végével a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) teljes folyósított állománya átlépte a 2 732 Mrd forintot, a szerződésszám pedig meghaladta a 193 ezer darabot, míg a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelből (MSZH) összesen 225 milliárd forint folyósítottak a hitelintézetek, a szerződésszám pedig megközelítette az 59 ezer darabot.

KIBOCSÁTÓI FELÜGYELÉS ÉS PIACFELÜGYELETI ELJÁRÁSOK

Az MNB 2023 első negyedében összesen 7 piacfelügyeleti eljárást zárt le, ezek közül 3 esetben jogosulatlan tevékenységet, 2 esetben piaci visszaélést és további 2 esetben a MAR¹⁹ 19. cikke szerinti jogsértést vizsgált az MNB. Az MNB a 2023 első negyedében a nyilvános-értékpapírkibocsátók feletti folyamatos felügyeleti tevékenysége során két kibocsátót marasztalt el a MAR-ban foglalt bennfentes információ haladéktalan nyilvános közzétételére vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt.

Az OTT-One Nyrt. részvényeinek tőzsdei kereskedése évek óta fel van függesztve hiányzó éves és féléves jelentések miatt (2019. évi, 2020. évi, 2021. évi, 2022. I. féléves), a kibocsátó 2023. március 16-án tett közzé egy ütemtervet az MNB felhívására azzal kapcsolatban, hogy a hiányzó éves jelentésekhez kapcsolódó könyvvizsgálati folyamatokat milyen időpontokban tervezi elvégeztetni. A kibocsátó 2023. augusztus 31. napjára tervezi a hiányzó beszámolókat elfogadó közgyűlés összehívását.

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről

2023 első negyedében az MNB piacfelügyeleti eljárást folytatott le a BELTÁV Kft. tőkepiaci tevékenységének vizsgálatára, amely során megállapította, hogy a NORDTELEKOM Nyrt. többszöröseivel végrehajtott ügyletei kapcsán a társaság, mint a NORDTELEKOM Nyrt. egyik vezető tisztségviselőjével szoros kapcsolatban álló személy a 2020-2022. évben nem tett eleget a MAR 19. cikkében foglalt – a vezetői feladatokat ellátó személyek, illetve a velük szoros kapcsolatban lévő személyek által kötött ügyletek bejelentésére vonatkozó – értesítési kötelezettségeinek.

Az MNB célvizsgálatot végzett a SET GROUP Nyrt.-nél (SET GROUP) a kibocsátó rendkívüli tájékoztatási kötelezettségével kapcsolatos gyakorlatának jogszerűsége és a közzétételek megalapozottsága áttekintésére. A vizsgálat során felmerült adatok alapján a jegybank kiterjesztette eljárását a piaci manipuláció tilalmára, illetve a bennfentes információ nyilvános közzétételére vonatkozó jogszabályi rendelkezések esetleges megsértésének vizsgálatára is. A jegybanki vizsgálat jelentős számú tájékoztatási visszásságot tárt fel a kibocsátónál. A SET GROUP egyrészt rendszeresen hozott nyilvánosságra olyan közzétételeket, melyek pozitív várakozásokat ébreszthettek a befektetőkben a kibocsátó jövőjét, üzleti lehetőségeit, teljesítményét és pénzügyi helyzetét illetően. A kibocsátó azonban a vizsgálat során számos esetben nem tudta igazolni ezen beharangozó közzétételei megalapozottságát. Így összességében a közzétételek eredményeként a valóságnál megalapozatlanul pozitívabb kép alakulhatott ki a befektetőkben a kibocsátót illetően. A SET GROUP másrészt több esetben nem tájékoztatta a nyilvánosságot értékpapírjai értékét vagy hozamát, illetve a kibocsátó megítélését közvetlenül vagy közvetve érintő információiról. Nem adott például információt csoporttagja eszközbeszerzésének megíhúulásáról, unokavállalata konszolidációs körből való kikerülésének tényéről, leányvállalata üzletrész-értékesítéseiről, a konszolidációs körébe tartozó társaságai jelentős értékű szerződéseiről, illetőleg azok felmondásáról, továbbá leányvállalatával szemben harmadik fél által támasztott, a konszolidált árbevételehez viszonyítottan nagy értékű követelésről. A vizsgálat lezárásáig a SET GROUP az MNB többszöri felszólítására sem nyilatkozott az egyes vizsgált közzétételek kapcsán az azokhoz kötődő bennfentes információk azonosításáról, kezeléséről. Az MNB most lezárt célvizsgálata nyomán több témát érintően is a befektetők tájékoztatására kötelezte a SET GROUP-ot és 20 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki a rendkívüli tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó, illetve 85 millió forint piacfelügyeleti bírságot a piaci manipuláció tilalmára vonatkozó jogszabályok megsértése miatt. A jegybank ismételen felhívta a SET GROUP figyelmét: amennyiben nem tesz lépéseket a jelenleg is fennálló jogsértő állapot megszüntetése érdekében, az MNB kész a tőzsdei kibocsátókkal szembeni legsúlyosabb szankció – azaz a tőzsdei terméklistáról történő törlés – alkalmazására is.

AZ MNB ZÖLD PROGRAMJA

A környezeti eredetű kockázatok azonosítása és mérése kiemelt eleme a Zöld Programnak. Az MNB által 2021. év végén publikált hosszú távú banki klímastresszteszt²⁰ után célkitűzés volt egy hosszú távú, de már a biztosítási szektorra koncentrált klímastresszteszt megalkotása, mely munka 2023 első negyedében lezárult.

Az MNB folyamatosan fejleszti felügyelési módszertanát a környezeti kockázatokra vonatkozóan. Ennek legújabb eleme a 2022 augusztusában a hitelintézetek számára megfogalmazott, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, valamint a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről szóló ajánlásban²¹ foglaltak teljesülésének ellenőrzése a hitelintézeti átfogó vizsgálatokban.

A Zöld Program II. pillérével, azaz a társadalmi és nemzetközi kapcsolatok bővítésével és erősítésével összhangban az MNB több környezeti fenntarthatósági témájú rendezvénynek is helyet adott. A 2023. februári Lámfalussy konferencián nemzetközi szaktekinetelyek – így többek között az MNB Nemzetközi Zöld Pénzügyek Életműdíjának 2022. évi díjazottja, Sean Kidney – tárgyalták a központi bankok zöld gazdaság előmozdításában játszott szerepét, míg márciusban a hazai vállalatok és a természet kapcsolata, a biodiverzitás fontossága állt a fókuszban a Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért (BCSDH) eseményén.

²⁰ <https://www.mnb.hu/letoltes/az-mnb-hosszutavu-klima-stresszteszt-fobb-eredmenyei-final.pdf>

²¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/10-2022-zold-ajanlas.pdf>

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

Az MNB ügyfélszolgálatához 2023 első negyedévében összesen 6 357 db ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a korábbi időszakokhoz képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzpiacot érintették, ezt a biztosítási piac követte. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, behajtással és követeléskezeléssel, valamint pénzforgalmi szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB ügyfélszolgálatához.

2022 szeptembere óta a banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma jelentősen megemelkedett, és a tendencia 2023 első negyedévében is folytatódott. A kibercsalások elkövetési módszerei közül jellemző a hamis banki weboldalon történő adathalászat, a csomagküldő szolgálat nevével visszaélve adathalász üzenet, e-mail küldése, illetve a hamis banki telefonhívás volt.

4. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS ÉS SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE, MREL-KÖVETELMÉNY

Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság az éves ütemtervnek megfelelően a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében tovább folytatta a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást, amelyhez kapcsolódóan felülvizsgálatra kerül a csoportszintű szanálási terv és azzal párhuzamosan a konszolidált és egyedi a szavatolótőkére, a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmények (MREL-követelmény) is. A szanálhatósági értékelésre nemcsak az intézménycsoport belföldi intézményeinél kerül sor, hanem koordinált vizsgálat keretében az adott ország szanálási hatóságainak közreműködésével a leányvállalatok vonatkozásában is. A szanálási terv és a szanálhatóság értékelése, valamint az MREL-követelmények együttes döntések keretében fognak elfogadásra kerülni az év folyamán. Emellett a szanálási hatóság folyamatosan nyomon követi az intézmény MREL-megfelelésének státuszát.

Az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézmények, illetve bankcsoportokért felelős szanálási hatóság vezetése alatt álló szanálási kollégiumokban is folytatódott a szanálási tervezési, valamint a szanálhatóság értékelésével összefüggő munka, ennek keretében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi székhelyű leányvállalataiért felelős szanálási hatóság több leányvállalat estében kidolgozta és indokolással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta az érintett leányvállalatok egyedi MREL-követelményeire vonatkozó javaslatait és több intézmény esetében már együttes döntés keretében el is fogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és konszolidált szintű, illetve egyedi MREL-követelményeket.

Az MNB az MREL-követelmény teljesítése vonatkozásában a negyedév folyamán is helyt adott általános előzetes engedély iránti kérelemnek MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek visszahívása, visszaváltása, visszafizetése vagy visszavásárlása tekintetében.

AZ INTÉZMÉNYEK VEZETŐI INFORMÁCIÓS RENDSZEREIHEZ KAPCSOLÓDÓ HATÓSÁGI ELVÁRÁSOK

Az MNB általános elvárása az intézmények vezetői információs rendszereivel kapcsolatban, hogy azok olyan folyamatokon alapuljanak, amelyek lehetővé teszik magas minőségű adatok és információk rövid idő alatt történő rendelkezésre bocsátását. Ennek kapcsán az MNB kidolgozta részletes elvárásait, melyekről 2023. március 10-én piaci konzultáció keretében tájékoztatta az érintett intézményi kör képviselőit, ütemtervet is rendelkezésre bocsátva részükre az elvárásoknak történő megfelelés tekintetében. A konzultációt követően az intézmények a negyedév végéig nyújthatták be írásos észrevételeiket az MNB-nek.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK, A SZANÁLÁSI ALAP TAGINTÉZMÉNYEINEK RENDSZERES ÉVES DÍJFIZETÉSE

Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsainak munkájában. 2023. első negyedévében az MNB folytatta a Szanálási Alapba fizetendő rendszeres éves díjak számítására vonatkozó előkészületeket az intézmények által teljesített adatszolgáltatásokban foglalt információk feldolgozásával.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS, RÉSZVÉTEL AZ EURÓPAI UNIÓS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSÁBAN

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az Európai Bankhatóság (European Banking Authority - EBA) szanalási tervezési és végrehajtási munkacsoportjainak, továbbá részt vesznek az Európai Értékpapíripiaci Hatóság (European Securities and Markets Authority – ESMA) szanalási munkacsoportjainak, valamint a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével részt vállalnak uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanalási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Az MNB az elmúlt évben kialakításra került, a szanalási hatóságok szanalási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó program (EREP - European Resolution Examination Programme) keretében az EBA rendelkezésére bocsátotta a program megvalósíthatóságához szükséges nem intézményspecifikus információkat a szanalási hatósági gyakorlatáról.

5. Nemzetközi tartalékok

2023 első negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 39,8 milliárd euro volt, ami 1,1 milliárd euro növekedést jelent a 2022. év végi 38,7 milliárd eurós értékhez képest.

A tartalékokat leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságkezelési célú tételei változtatták (többek között a januári 5, 10 és 30 éves amerikai dollár kötvénykibocsátások, az 1 milliárd USD névértékű kötvényvisszavásárlás, a februári 2 milliárd USD eredeti névértékű kötvénylejárát, valamint a márciusi zártkörű kötvény rábocsátás).

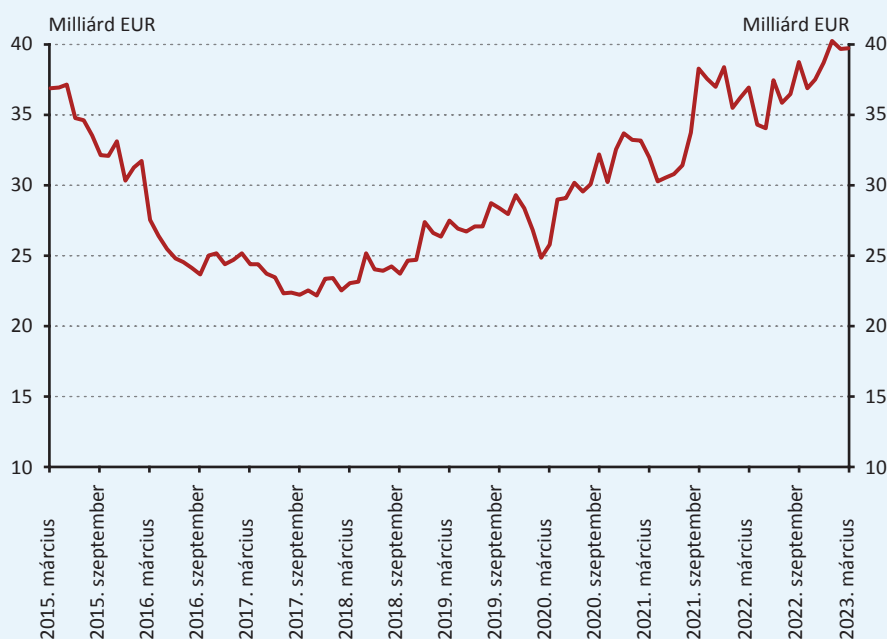
Az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben mintegy 500 millió euró összegű nettó transzfer érkezett.

A Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai csökkentették (mintegy 400 millió euró) a tartalékokat.

A negyedév végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés csak átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

Emellett a Magyar Nemzeti Bank (MNB) az energiaimporthoz kapcsolódó devizafinanszírozási igény kielégítése érdekében 2022. november 7. napjától feltételhez kötött EUR/HUF spot és EUR/HUF forward deviza adásvételi ügyleteket kötött. Az eszköz célját, valamint a piaci folyamatok alakulását figyelembe véve a Monetáris Tanács arról döntött, hogy az eszköz 2023. március 31-ig maradt elérhető.

5. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása (milliárd EUR)

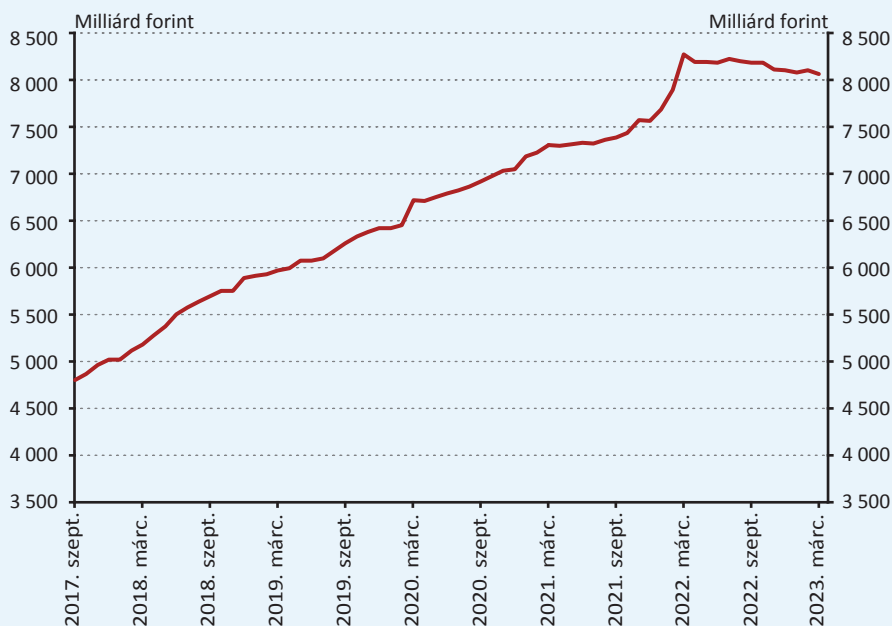
6. Készpénz-logisztikai tevékenység

A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

2023. I. negyedév végén a forgalomban lévő készpénzállomány 211,2 milliárd forinttal maradt el az előző év azonos időszaki értékétől, 7 993,2 milliárd forintot érve el. A csökkenés üteme 2022 azonos időszakához képest 2,57%-ot (a forgalomból bevont, de még visszaváltható bankjegyek állományát is figyelembe véve 2,64%-ot) tett ki. A szezonálisan és naptárhatással igazított adatok alapján a visszaesés 2,55%-ot tett ki éves bázison, előző hónaphoz képest a forgalomban lévő készpénzállomány 0,5%-kal esett vissza. A készpénzállomány változásának 2023. első negyedévében megfigyelt, előző év azonos időszakához viszonyított dinamikája elsősorban a magas egyszeri bázishatásnak köszönhető, amelyet 2022-ben az egyszeri szociális transzferek kifizetése, valamint az orosz-ukrán háború kitörése okozta sokk generált. A forgalomban lévő készpénzállomány korrekciójához hozzájárul továbbá az is, hogy a fogyasztás és a jövedelem visszaesése késleltetve eredményezi a tranzakciós pénzkereslet csökkenését. Korábban hasonló folyamat bontakozott ki a 2008-as gazdasági válság kitörését követően. A GDP 2008 második negyedévéből csökkent, s a készpénzállomány reálértékének visszaesése 2009 áprilisától volt megfigyelhető havi bázison. A visszaesés a készpénzállomány nominálértékének csökkenésével járt együtt ugyanebben az időszakban, és 2009 decemberéig, nyolc hónapon keresztül folyamatos volt.

6. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban, szezonálisan és naptárhatással igazított adatok

Forrás: MNB.

1. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék²²

(2023. március 31-i és 2022. március 31-i adatok)

Bankjegyek	2023				2022			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	285,9	5 718,8	44,2	72,5	289,9	5 798,4	43,9	71,5
10 000 forint	187,3	1 872,9	29,0	23,7	200,7	2 006,7	30,4	24,8
5 000 forint	30,0	149,9	4,6	1,9	31,3	156,5	4,7	1,9
2 000 forint	22,7	45,5	3,5	0,6	23,9	47,8	3,6	0,6
1 000 forint	83,0	83,0	12,8	1,1	78,3	78,3	11,9	1,0
500 forint	38,1	19,0	5,9	0,2	35,9	18,0	5,5	0,2
Összesen	647,0	7 889,1	100,0	100,0	660,0	8105,7	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	186,6	37,3	7,9	41,4	178,4	35,7	8,0	41,6
100 forint	236,8	23,7	10,0	26,3	225,5	22,6	10,0	26,3
50 forint	232,1	11,6	9,8	12,9	220,8	11,0	9,8	12,8
20 forint	435,5	8,7	18,4	9,7	412,4	8,2	18,4	9,6
10 forint	477,5	4,8	20,2	5,3	456,6	4,6	20,3	5,3
5 forint	795,2	4,0	33,7	4,4	752,2	3,8	33,5	4,4
Összesen	2 363,7	90,1	100,0	100,0	2 245,9	85,9	100,0	100,0

Forrás: MNB.

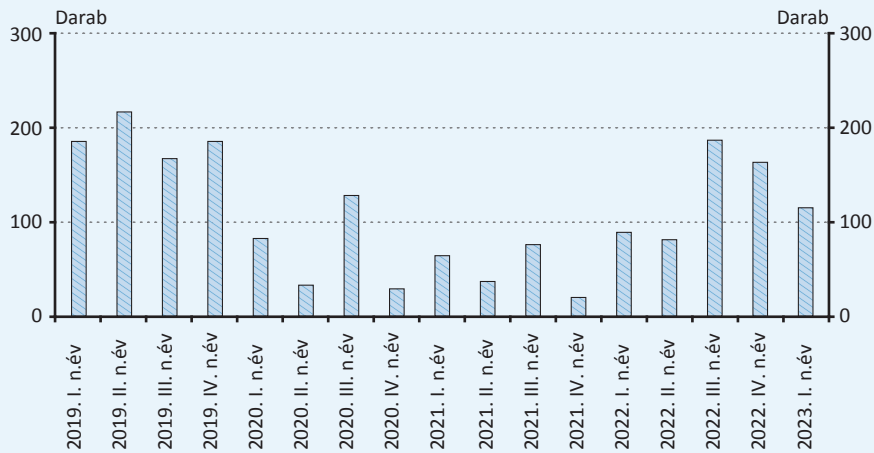
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 2023. március 31-én 7 889,1 milliárd forint, mennyisége 647 millió darab volt. Ez értékben 3 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 2 százalékos csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest. Az 1 000 és 500 forintos címleteknél bővülés mutatkozott, mindkettő mennyisége és értéke 6%-kal emelkedett a bázisidőszakhoz képest, a többi címletnél azonban visszaesés volt tapasztalható. A forgalomban lévő érmék értéke 90,1 milliárd forintot, mennyisége 2 363,7 millió darabot tett ki 2023. március végén. Ez értékben és mennyiségben is 5 százalékos növekedést mutat 2022 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímletet egyenletesen érintette.

A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2023 I. negyedévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 115 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok 48%-a a 20 000 és 49%-a a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásológépek, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel azonosítható.

²² A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

7. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

A jegybank szakértői 205 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 167 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2023 I. negyedévében.

VÁLTOZÁSOK A KÉSZPÉNZFORGALOM SZABÁLYOZÁSÁBAN

2023. február 1-jei hatállyal módosult a bankjegyek forgalmazásának feltételeire vonatkozó jegybanki szabályozás (Bankjegyrendelet²³). Az új szabályok bevezetésének célja, hogy a hazai készpénzes infrastruktúra (ATM-ek és bankfióki pénztárak hálózata) kialakítása, fenntartása és működtetése során az üzemeltetők üzletpolitikai, költséghatékonysági megfontolásai mellett olyan szempontok is érvényesüljenek, mint az ellátásbiztonság, valamint a lakosság készpénzhez jutási lehetőségeinek megfelelő szintű biztosítása.

A Bankjegyrendelet módosításával MNB rendeleti szinten rögzítésre kerültek a bankjegyforgalmazás alapvető infrastrukturális feltételei, a hitelintézetek által üzemeltetett ATM-ek minimálisan elvárt darabszámának és településtípusok közötti eloszlásának meghatározásával, valamint a hitelintézeti fióki pénztárak megszüntetésére vonatkozó feltételek és ügyfélértékelési követelmények előírásával. A hitelintézeti készpénzes infrastruktúrára vonatkozó rendelkezések mellett a módosított Bankjegyrendelet kötelezi továbbá a készpénzlogisztikai szolgáltatókat, hogy gondoskodjanak az általuk végzett készpénzforgalmazás és pénzfeldolgozás megfelelő színvonalú ellátásához szükséges erőforrások meglétéről. Módosultak továbbá a hitelintézetek rendkívüli helyzetben alkalmazandó intézkedési tervére és a készpénzes infrastruktúra kritikus elemeinek kijelölésére vonatkozó rendelkezések, valamint a készpénzlogisztikai szolgáltatók számára is kötelezővé vált készpénzforgalmazási üzletmenetfolytonossági terv – meghatározott szempontok szerinti – elkészítése és benyújtása az MNB-hez.

Az új szabályozás – kodifikációs szempontokra tekintettel – új MNB rendelettel került kiadásra.

²³ A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket.

Az emlékérmék ismeretterjesztő szerepének minél szélesebb körben való érvényesülése érdekében 2014 óta a nemesfém emlékérmék színesfém változata is kibocsátásra kerül, a nemesfém érmeképeivel megegyezően, de alacsonyabb névértékben.

2023 első negyedében három tematikában, hat emlékérmét bocsátott ki az MNB, a kibocsátási politika szellemében mindhárom tematikában ezüst és színesfém változatban.

2023. január 23-án „A Himnusz megírásának 200. évfordulója” megnevezésű emlékérméssel indult az éves kibocsátási program. Majd ezt követték a magyar származású Wolf-díjas matematikusokat, illetve munkásságukat bemutató, 2022-ben indított emlékérmé-sorozat új elemei. A sorozat keretében 2023. március 24-én két emlékérmé jelent meg, az egyik Erdős Pál és életműve előtt tiszteleg a Wolf-díj odaítélésének 40. évfordulója alkalmából, a másik a magyar-osztrák származású, ugyancsak Wolf-díjas, Raoul Bott születésének 100. évfordulója alkalmából került kibocsátásra.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS – A HIMNUSZ MEGÍRÁSÁNAK 200. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

A Magyar Nemzeti Bank „Himnusz” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 3000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2023. január 23-án a nemzeti énekünk alapjául szolgáló költemény megírásának 200. évfordulója alkalmából. Az emlékérmét Soltra E. Tamás szobrász- és éremművész tervezte.

„A Himnusz megírásának 200. évfordulója” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 31,46 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 30,80 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 6000 db selyemfényes (BU)
 Szél: recézett

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS – ERDŐS PÁL TISZTELETÉRE

Erdős Pál 1983-ban a számelmélet, kombinatorika, valószínűségszámítás, halmazelmélet és analízis terén elért számos eredményéért, valamint a világ matematikusaira személyesen kifejtett hatásáért matematikai Wolf-díjban részesült. A díj elnyerésének 40. évfordulója alkalmából jelentek meg „Erdős Pál” megnevezéssel 7500 Ft névértékű ezüst és 3000 Ft névértékű színesfém emlékérmék, tervezőjük Kovács Zoltán szobrászművész.

„ERDŐS PÁL” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 7500 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 12,50 g
 Átmérő: 30 mm
 Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 12,50 g
 Átmérő: 30 mm
 Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)
 Szél: recézett

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS – RAOUL BOTT SZÜLETÉSI CENTENÁRIUMA ALKALMÁBÓL

Raoul Bott magyar-osztrák származású amerikai matematikus, elsősorban a geometria különböző területein elért eredményeinek köszönhetően vált ismertté, több matematikai elv a nevét viseli. 2000-ben a mély topológiai és differenciálgeometriai felfedezéseiért matematikai Wolf-díjban részesült. Az MNB a matematikus születésének 100. évfordulója alkalmából bocsátott ki 7500 Ft névértékű ezüst és 3000 Ft névértékű színesfém emlékérmét, a „Magyar származású Wolf-díjasok” sorozat keretében. Az emlékérmét Holló István iparművész tervezte.

„RAOUL BOTT” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 7500 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 12,50 g
 Átmérő: 30 mm
 Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 12,50 g
 Átmérő: 30 mm
 Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)
 Szél: recézett

További részletek, az emlékérmék éremképi leírásai az egyes címekre kattintva, az MNB honlapján találhatóak.

7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

API VIZSGÁLATOK

A PSD2 szerinti nyílt bankolás működését lehetővé tevő célra rendelt interfészek (API-k) ellenőrzését célzó témavizsgálatokkal kapcsolatban 2023 első negyedévében jelentős előre lépések történtek. A vizsgált négy bank közül az egyik esetében a vizsgálat utolsó lépéseként a határozat 2023. január végén kiadásra került. További két intézmény esetében februárban és márciusban került megküldésre a bankoknak az MNB megállapításait tartalmazó vizsgálati jelentés. A negyedik banknál folytatott API vizsgálat eredményeit tartalmazó jelentés várhatóan március vége előtt megküldésre kerül a számlavezető pénzforgalmi szolgáltató részére. Az erős ügyfél-hitelesítésről és biztonságos kommunikációról szóló felhatalmazáson alapuló EU bizottsági rendelet (a továbbiakban: SCAR.) 30-36. cikkeiben szereplő követelmények megsértésével kapcsolatban összesen 25 megállapítást tartalmaz a négy vizsgálati jelentés.

Az MNB kiemelt fontossággal kezeli a PSD2 verseny élénkítő és innovációt támogató céljaink elérését, továbbá ennek érdekében a kapcsolódó jogszabályi követelmények ellenőrzését és az annak való teljeskörű megfelelést.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

2023 első negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykorban egy új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében egy megindított eljárás került lezárásra. Egy vizsgálat során az előírt beszámolás határidejének hosszabbítására került sor.

A negyedév során az MNB a pénzforgalmi szolgáltatóktól, egyéb vállalkozásoktól és természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 2 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Emellett az MNB a honlapján az „Azonnali fizetés – Gyakori kérdések és válaszok” oldalon publikálta a piaci szereplők által megküldött kérdésekre adott válaszait, amely a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet 2024. február 1-jétől hatályos rendelkezéseinek értelmezését segíti elő.

PÉNZFORGALOMMAL ÉS FIZETÉSI RENDSZEREKKEL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK, KONFERENCIÁK, SZAKMAI ELŐADÁSOK, KONZULTÁCIÓK ÉS SAJTÓTÁJÉKOZTATÓK

A negyedév során az MNB egy szakmai cikket²⁴ és egy sajtóközleményt²⁵ készített ügyféltájékoztatás céljából, illetve, hogy felhívja az ügyfelek figyelmét a díjkimutatásra, továbbá néhány kiugró költségelem kapcsán bemutatjuk, hogy tudatos számlaválasztással és számlahasználattal akár jelentős összeget is spórolhatnak.

Az MNB folyamatosan nyomon követi és elemzi a banki ügyfelek által fizetett pénzforgalmi díjak alakulását. Ez alapján megállapítható, hogy jelentős különbségek vannak a bankok és számlacsomagok között, és a fizetett díjak akár évente is nagyobb mértékben változhatnak. Az MNB elemzései alapján azonban az is megállapítható, hogy a számlacsomag tudatos megválasztásával jelentősen csökkenthetők a költségek. Az ügyfeleket ebben segíti az évente kézhez kapott díjkimutatás, amit idén január végéig megkapott minden ügyfél, és ami tartalmazza a bankszámlához kapcsolódó minden lényeges költséget részletes bontásban. Ezeket az információkat felhasználva, az MNB megújult Bankszámlaválasztó²⁶ programjával mindenki megtalálhatja a fizetési szokásaihoz leginkább illeszkedő számlacsomagot.

²⁴ nemecscko-istvan-tudatos-szamlavlasztassal-evi-tobb-ezer-forint-is-megtakarithato.pdf (mnb.hu)

²⁵ Lehet pénztárca-barát egy számlacsomag (mnb.hu)

²⁶ Kalkulátor (mnb.hu)

2023. március 20-án nagyszabású sajtótájékoztatót tartott a Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Bankszövetség és az Igazságügyi Minisztérium a KiberPajzs projekt keretében a kampány aktualitásairól és a legújabb trendek alapján azonosítható visszaélési kockázatokról. A közös oktatási és kommunikációs együttműködés, amelynek célja a lakosság pénzügyi tudatosságának fokozása, illetve a kibertérben elkövetett visszaélésekhez kapcsolódó kockázatok, valamint azok kivédési lehetőségeinek ismertetése, tavaly novemberben indult a Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Bankszövetség, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Nemzeti Kibervédelmi Intézet és az Országos Rendőr-főkapitányság kezdeményezésében, amelyhez most csatlakozott az Igazságügyi Minisztérium és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága. Az aktív közös fellépés azért is elengedhetetlen, mert egyre inkább közvetlenül a fogyasztók válnak a bűnözők célpontjává a különböző adathalászatokra, érzelmi manipulációkra és megtévesztésekre alapuló csalási mintázatok gyors térnyerése következtében.

Az Azonnali fizetési rendszer fejlesztésével kapcsolatban az MNB a GIRO-val szorosan együttműködve monitorozza az érintett szereplők fejlesztéseit, valamint a fejlesztési implementációk minél hatékonyabb elvégzése érdekében számos alkalommal konzultált a piaci szereplőkkel. Ezen túlmenően az MNB a pénzforgalmi konferenciák és panelbeszélgetések rendszeres meghívottja, melynek keretében folyamatosan informálja a résztvevőket az Azonnali fizetés fejlesztésével kapcsolatban, valamint tájékoztatja a piaci szereplőket az erre épülő fizetési megoldásokról.

8. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2023. februári adatok alapján készített statisztikák 2023. április 3-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított tranzakciós adatok szerint a 2022. december - 2023. február időszakban összességében mind a háztartások, mind a nem pénzügyi vállalatok nettó hitelfelvevők voltak. A háztartások betétállománya csökkent, míg a nem pénzügyi vállalatok betétei nőttek a megfigyelt időszakban.

A háztartások hitelei tranzakcióból eredően 2022. december hónapban nőttek, míg 2023. januárban és februárban összességében ennél kisebb mértékben csökkentek. A szektor nettó hitelfelvétele ebben az időszakban összesen 8,7 milliárd forintot tett ki.

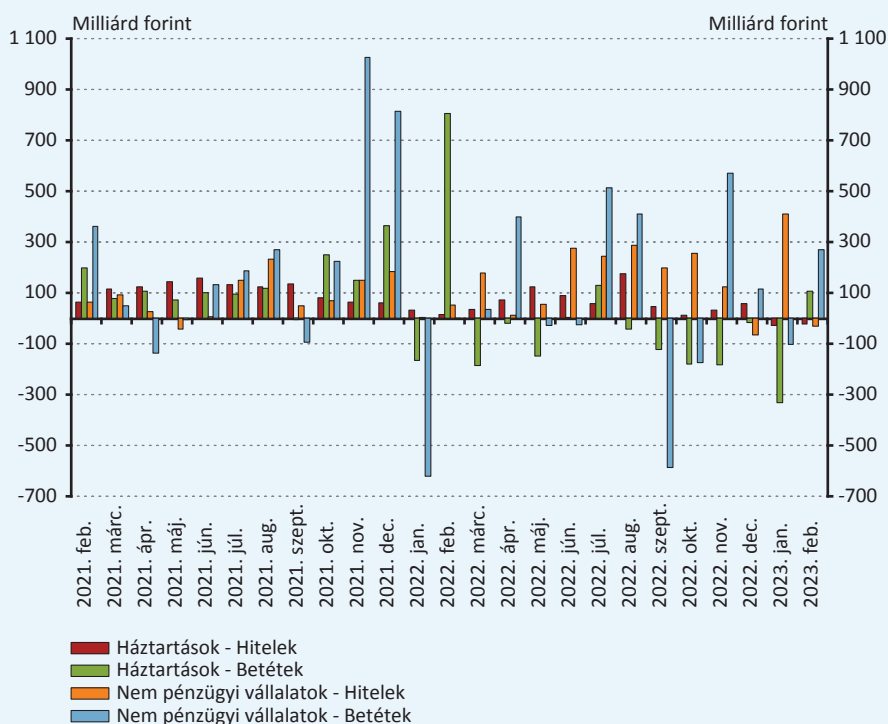
A nem pénzügyi vállalatok hitelei esetében a 2022. decemberi és 2023. februári csökkenés, valamint az ezeket meghaladó 2023. januári növekedés eredőjeként 313,1 milliárd forinttal nőtt a tranzakciós adatok alapján az állomány.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok szerint a háztartások esetében 2022. december és 2023. január hónapokban nettó betétkivonás, míg februárban ezek együttes összegénél kisebb mértékű nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, összesen 245,1 milliárd forintos csökkenés jellemezte az időszakot.

A nem pénzügyi vállalatok esetében 2022. decemberben és 2023. februárban nettó betételhelyezés, míg 2023. januárban ezek összegénél kisebb nettó betétkivonás történt, aminek eredőjeként összesen 281,0 milliárd forinttal nőtt a szektor betétállománya.

8. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2023. április 3-án jelent meg a háztartási és a nem pénzügyi vállalati hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2022. december – 2023. február) alatt a háztartások által elhelyezett forint- és eurobetétek átlagos kamatlábai emelkedtek²⁷. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek, valamint a személyi hitelek átlagos hitelköltség mutatója is növekedett a megfigyelt időszakban. A vizsgált negyedévben a babaváró hitelek új szerződéses összege 89,5 milliárd forint volt.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a forint- és eurobetétek átlagos kamatlábai szintén emelkedtek az előző negyedévhez képest. A forint-, valamint az eurohitelek átlagos kamatlábai esetében is növekedés volt megfigyelhető.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2023. március 7-én interaktív formában publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2022. december 31-ig bemutatató idősort. Az MNB által felügyelt 9 bankcsoportból, 10 egyedi hitelintézetből, 2 prudenciális szempontból (egyedi) hitelintézetnek minősülő pénzügyi vállalkozásból, valamint 9 fióktelepből álló hitelintézeti szektor konszolidált eszközállománya 2022. IV. negyedévben 1,9%-kal, 81 048 milliárd forintra csökkent, ami az egy évvel korábbi értéknel viszont még 15,5%-kal magasabb. 2022. utolsó negyedévében sor került egy EGT-n belüli kisebb fióktelep, valamint egy kis méretű bank megszűnésére, mindemellett egy másik kis méretű bank megjelent, miután kikerült az öt korábban konszolidáló kisméretű bankcsoportból. A két legjelentősebb eszköztípus továbbra is a hitelek és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állománya, amelyek együttesen az eszközök csaknem 80%-át tették ki. A teljes forrásállományon belül a betétállomány csaknem 80%-os részarányt képviselt, a szektor szintű saját tőke pedig az idegen források 10,6%-át tette ki.

2022-ben a bankszektor konszolidált szinten elért éves nettó eredménye 833 milliárd forint lett, amely az előző évhez képest 3,6%-kal magasabb. A nettó kamateredmény, illetve a díj- és jutalékeredmény előző években megfigyelt trendszerű emelkedése (50,4%, illetve 23,9%-os emelkedés az előző év azonos időszakához viszonyítva) folytatódott az összesített eszközállomány növekedésének utolsó negyedévi megtorpanása ellenére, amihez az emelkedő kamatkörnyezet és árfolyamhatás is jelentős mértékben hozzájárult. Éves szinten a működési költségek a működési bevételeknél valamivel alacsonyabb arányban emelkedtek (28,3% vs. 35%) 2022-ben. 2021-ben 165 milliárd forintos nettó értékvesztés és céltartalékképzésre került sor, aminek több mint háromszorosa a 2022-es évi 540 milliárd forintos nettó értékvesztés és céltartalékképzés, amely csaknem a működési eredmény egyharmadát tette ki, a korábbi évi 14,5%-ával szemben. A teljes hitelállomány NPL-rátájának évek óta tartó csökkenési trendje kitartott, és 2022 év végére a mutatószám 3,2%-ra süllyedt. 2022. év végén szektorszinten összesítve a SREP többlet tőkekövetelményt is figyelembe vevő index 173% volt, a tőkepufferek figyelembevételével számított teljes tőkemegfelelési index 135%. A likviditásfedezeti ráta (LCR) átlagos értéke 167%-ra csökkent év végére. A nettó stabil forrásellátottsági ráta (NSFR) számlálója és nevezője viszonylag stabilan alakult szektorszinten, értéke év végére 137,5% lett.

Az MNB 2023. február 24-én publikálta a pénztárak 2022. IV. negyedéves adatokkal bővített idősorát és a kapcsolódó tájékoztatót interaktív formában.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 1 615,3 milliárd forintot, a magánnyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 253,6 milliárd forintot tett ki 2022. év végén. A kezelt vagyon az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében 6,6%-os, a magánnyugdíjpénztárak vonatkozásában 9,3%-os csökkenést mutat a 2021. év végi állományhoz viszonyítva. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport vagyona 9,2%-kal emelkedett az előző év végéhez képest. Az önkéntes nyugdíjpénztárak és magánnyugdíjpénztárak taglétszámának kismértékű csökkenése tovább folytatódott az előző év végéhez viszonyítva, a csökkenés mértéke az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében 1,2%-ot, míg a magánnyugdíjpénztárak esetében 1,7%-ot tett ki, ugyanakkor az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoportba tartozó pénztárak taglétszáma 1,3%-os növekedést mutat.

²⁷ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

A biztosítók 2022. IV. negyedéves prudenciális adatai és a kapcsolódó tájékoztató interaktív formában 2023. március 6-án kerültek publikálásra.

2022. IV. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya meghaladta a 14,81 millió darabot, mely 1,2%-os növekedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szektor 2022. IV. negyedéves díjbevétele 324,4 milliárd Ft volt, amely 1,2%-kal kevesebb, mint az előző évi érték. A Szolvencia II kockázatalapú tőkekövetelmény szerinti, a szektor egészére az egyedi adatokból összesítve számított szavatoló-tőke-feltöltöttségi szint 2022. IV. negyedévben 172,9%, mely az előző év azonos időszakához képest 23,2 százalékpontos csökkenést mutat, de továbbra is jóval meghaladja a prudenciálisan elvárt 150%-os követelményt.

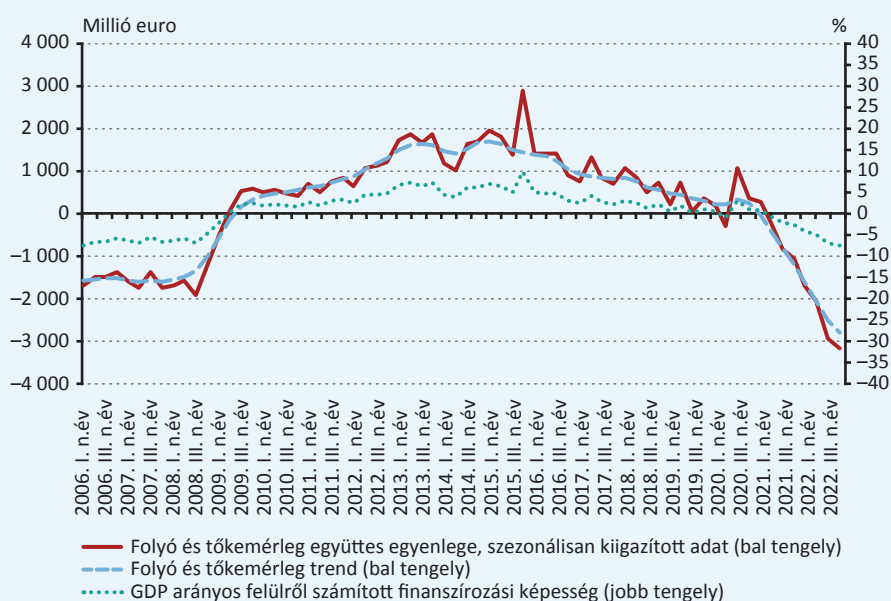
A befektetési szolgáltatók két publikált idősorának módszertanát tartalmazó leírás megújult, immár a hitelintézeti szektornál megszokott formában jelenik meg. A leírás a két idősor közös vonásait is tartalmazza, azonban a különbségeket is kiemeli, különös tekintettel az adatszolgáltatói körre. A kereskedési adatokról szóló idősor – amely havi rendszerességgel kerül publikálásra – 2023. január 9-én és február 7-én is megjelent a publikációs naptárnak megfelelően, legutóbb a 2022. decemberi adatokat tartalmazóan. A befektetési vállalkozások idősorainak 2022. IV. negyedévre vonatkozó publikációja, amely a december végén működő 11 darab befektetési vállalkozás mérleg, eredmény és szavatoló-tőke adatait tartalmazza, 2022. február 22-én vált elérhetővé, a szavatoló tőkére vonatkozó megfelelés mértéke szerinti intézményi darabszám eloszlással bővítve az információkat. A befektetési alapok prudenciális adatai idősor – amely a felügyelt alapkezelők nettó eszközeinek összesített értékét mutatja be különböző bontásokban – 2022. február 20-án jelent meg. Az idősorokhoz szöveges tájékoztató nem készül.

FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

Az MNB 2023. március 28-án első alkalommal publikálta a 2022. IV. negyedéves fizetésimérleg- és külfölddel szembeni állományi statisztikát, valamint revideálta a 2019, 2020 és 2021 éves és a 2022. I-III. negyedéves adatokat.

2022 IV. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke -4 044 millió euro volt (-1660 milliárd forint). A szezonális hatások kiszűrésével a mutató -3 173 millió euro (-1 506 milliárd forint), a negyedéves GDP -7,5%-a.

11. ábra
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

2022. december végén a nemzetközi tartalékok értéke 38,7 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2022. december végén 21,1 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 12,5%) volt.

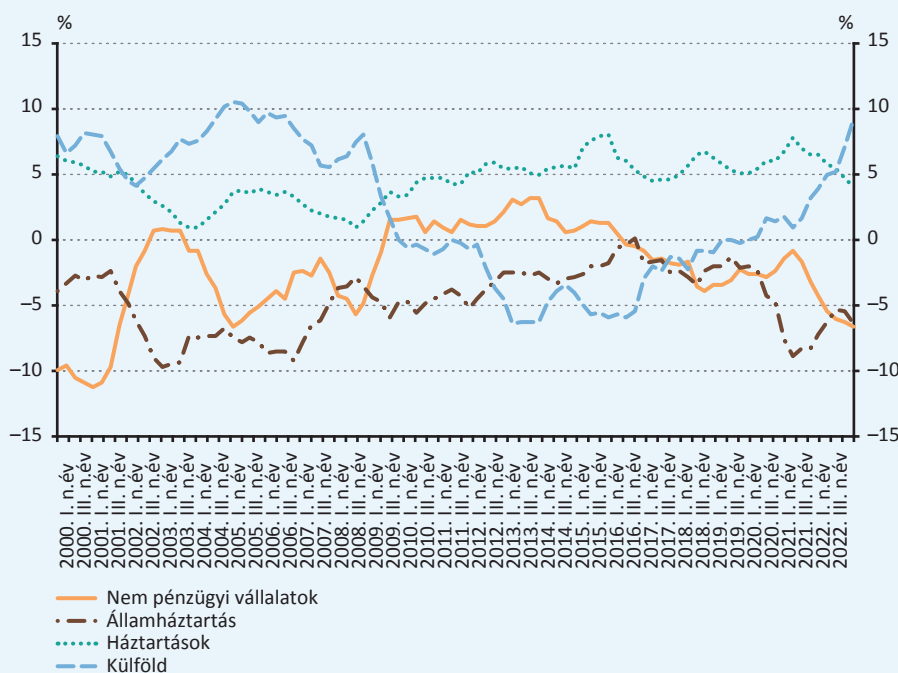
PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2023. március 31-én jelentette meg a 2022 IV. negyedévére vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A publikációban egyrészt frissültek az államháztartási és a háztartási szektor előzetes pénzügyi számlái, másrészt bemutatásra kerültek a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld Magyarországgal kapcsolatos pénzügyi vagyonának főbb elemei és finanszírozási folyamatai.

Ennek alapján a 2022-ben nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP -6,7 százalékát tette ki, az államháztartás nettó finanszírozási képessége a Magyar Export-Import Bank Zrt. (a továbbiakban: Eximbank Zrt.) nélkül a GDP -6,4 százaléka, az Eximbank Zrt-vel a GDP -6,2 százaléka volt. A háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 4,0 százalékát, a külföld nettó finanszírozási képessége a GDP 9,2 százalékát érte el. Az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számított adóssága a GDP 71,0 százalékát érte el 2022 végén. Az Eximbank Zrt. adósságát is figyelembe véve a szektor adóssága a GDP 73,3 százaléka volt.

12. ábra

A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában (utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a Központi Statisztikai Hivatal a Pénzügyminisztériummal és az MNB-vel együttműködve elkészítette, és 2023. március 31-én kiküldte az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó fő statisztikai mutatókat tartalmazza. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi. A jelentésben az Eurostat döntésének megfelelően az Eximbank Zrt. is az államháztartás részeként kerül feltüntetésre, ami az államháztartás nettó finanszírozási igényét és maastrichti adósságát kismértékben módosítja.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2023. április 28.

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.